

Suomen lintujen uhanalaisuus 2015

The 2015 Red List of Finnish Bird Species

Juha Tiainen, Markku Mikkola-Roos, Antti Below, Aili Jukarainen, Alekski Lehikoinen,
Teemu Lehtiniemi, Jorma Pessa, Ari Rajasärkkä, Jukka Rintala, Päivi Sirkkiä & Jari Valkama

Suomen lintujen uhanalaisuus 2015

The 2015 Red List of Finnish Bird Species

Juha Tiainen, Markku Mikkola-Roos, Antti Below, Aili Jukarainen, Aleksi Lehikoinen,
Teemu Lehtiniemi, Jorma Pessa, Ari Rajasärkkä, Jukka Rintala, Päivi Sirkiä & Jari Valkama

Helsinki 2016

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ • SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS
Ministry Of The Environment • Finnish Environment Institute

Viittausohje

Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Sirkiä, P. & Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015 – The 2015 Red List of Finnish Bird Species. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 49 s.

Reference of the publication

Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Sirkiä, P. & Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015 – The 2015 Red List of Finnish Bird Species. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 49 p.

Lintutyöryhmä

Antti Below, Metsähallitus
Aleksi Lehikoinen, Luonnontieteellinen keskusmuseo, LUOMUS
Teemu Lehtiniemi, BirdLife Suomi
Markku Mikkola-Roos, Suomen ympäristökeskus, SYKE
Jorma Pessa, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Ari Rajasärkkä, Metsähallitus
Jukka Rintala, Luonnonvarakeskus
Päivi Sirkiä, Luonnontieteellinen keskusmuseo, LUOMUS
Juha Tiainen, Luonnonvarakeskus
Jari Valkama, Luonnontieteellinen keskusmuseo, LUOMUS

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Julkaisu on saatavana verkkojulkaisuna internetistä:
ymparisto.fi/punainenlista/2015linnutjanisakkaat

The publication is available in the Internet:
environment.fi/redlist/2015birdsandmammals

Piirroksset / Drawings: Terhi Rytteri

Layout: Satu Turtiainen

ISBN 978-952-11-4552-0 (PDF)

Alkusanat

Suomessa on tehty neljä kattavaa lajiston uhanalaisuusarviointia, joista viimeisin valmistui vuonna 2010. Aiemmat kolme arviointia ovat vuosilta 1985, 1991 ja 2000. Seuraavan, mahdollisimman laajasti Suomen lajiston kattavan uhanalaisuusarvioinnin on määrä valmistua vuonna 2019.

Muista lajiryhmistä poiketen lintujen ja nisäkkäiden uhanalaisuusarvioinnit päätettiin uusia jo vuoden 2015 aikana. Linnuista ja nisäkkäistä kertyy uutta tietoa huomattavasti nopeammin useimpiin muihin lajiryhmiin verrattuna, mikä mahdollistaa tiheämmin toistettavan arvioinnin. Lisäksi niihin kohdistuu huomattavan laajaa yleistä mielenkiintoa, jolloin myös uhanalaisuusluokan ajantasaisuuden merkitys korostuu.

Ympäristöministeriö antoi arviointien toteuttamisen lintu- ja nisäkästyöryhmien tehtäväksi, jotka vastasivat myös edellisistä arvioinneista. Arvioinnit on käsitelty ja hyväksytty Lajien uhanalaisuuden arvioinnin ohjausryhmässä (LAUHA). Lintujen ja nisäkkäiden uhanalaisuusarvioinnit julkaistaan tällä kertaa omina kokonaisuuksinaan ja ne korvaavat vuoden 2010 punaisen kirjan kyseisiä lajiryhmiä koskevat osiot.

Ympäristöministeriö haluaa lausua parhaat kiitoksensa lintu- ja nisäkästyöryhmien jäsenille uhanalaisuusarviointien suorittamisesta. Erityisen kiitoksen ansaitsevat myös ne tuhannet vapaaehtoiset, jotka ovat osallistuneet arviointien pohjana olevan tiedon kokoamiseen eri yhteyksissä.

Ympäristöneuvos

Esko Hyvärinen

Sisällys

Alkusanat	3
Johdanto	7
Luokittelu	8
Uhanalaisuuden kriteerit	9
Arviointiaineisto	11
Arviointitulokset	13
Uhanalaisuuden syyt ja uhkatekijät	19
Suojelu ja seuranta	23
Suojelu	23
Ilmastonmuutos	23
Seuranta	24
Talvikantojen arviointi	26
Alueellisesti uhanalaiset linnut	27
Kirjallisuus	30
Liitteet	32
Liite 1: Uusimman ja kahden edellisen arvioinnin mukainen lajien luokittelu sekä uusimmassa arvioinnissa käytetyt lintujen yksilömääräarviot	33
Liite 2: Lintujen punainen lista 2015	39
Liite 3: Lajien uhanalaisuuden arvioinnissa käytetyt elinympäristöt Suomessa	44
Liite 4: Lajien uhanalaisuuden arvioinnissa käytetyt uhanalaisuuden syyt ja uhkatekijät Suomessa	45
Kuvailulehti	47
Documentation page	48
Presentationsblad	49

Johdanto

Lajien uhanalaisuuden arviointi on yksi tärkeä tehtävä taistelussa luonnon globaalin monimuotoisuuden vähenemistä vastaan. Lajien sukupuutot ovat viime vuosikymmenien aikana lisääntyneet huolestuttavasti. Monien laajallekin levinneiden lajien yksilömäärien väheneminen ja alueellinen häviäminen on osa prosessia, joka voi lopulta johtaa sukupuuttoon. Alueellinen häviäminen on tapahtuma, hidaskäyttö tai nopea, joka täytyy tunnistaa ajoissa, jotta voidaan ryhtyä toimenpiteisiin häviämisen estämiseksi. Häviämishuhkaa eli todennäköisyyttä hävitä kuvataan lajien uhanalaisuudella.

Alueellisen, esimerkiksi Suomessa eläviä lajeja koskevan häviämishuhan arviointi tapahtuu kansainvälisesti sovittujen kriteerien mukaisesti. Lajin häviämishuhka-arvio tehdään kolmen sukupolven pituuden tai vähintään kymmenen edellisen vuoden aikana tapahtuneiden runsaus- ja esiintymismuutosten perusteella. Arvioinnissa tarkastellaan kansallisten (tai osa-alueittaisten) lintukantojen tilaa ja muutosta olemassa olevan aineiston perusteella. Linnut ovat Suomessa parhaiten tunnettu ja seurattu eliöryhmä, ja lähes kaikista lajeista on käytettävissä hyvä, pitkäaikainen aineisto, joskin joidenkin lajien kannankehitys tunnetaan edelleen puutteellisesti.

Eläinten ja kasvien valtakunnallinen uhanalaisuusarviointi on meillä tehty aiemmin vuosina 1985, 1991, 2000 ja 2010, siis suunnilleen kerran vuosikymmenessä. Linnustossamme melko nopeasti tapahtuvien muutosten ja erityisesti monien riistalajien huolestuttavan kannankehityksen takia ympäristöministeriö on pyytänyt lintutyöryhmää¹ tekemään uuden lintujen uhanalaisuusarvioinnin jo vuonna 2015, vain viisi vuotta edellisen jälkeen. Edellisen arvioinnin tulokset julkaistiin joulukuussa 2010 ilmestyneessä Punaisessa kirjassa (Mikkola-Roos ym. 2010) sekä Linnut-vuosikirjassa 2010 (Tiainen ym. 2011).

Uhanalaisuuden arviointi perustuu Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton ohjeistoon, jota noudatettiin jo vuosien 2000 ja 2010 arvioinneissa ja myös nyt tehdyssä arvioinnissa. Ohjeisto käsittää arviointikriteerit, jotka muun muassa IUCN (2012, 2013, 2014), Mannerkoski & Rytteri (2007), Rassi ym. (2010) ja Anon. (2014) ovat perusteellisesti esitelleet. Edellisen arvioinnin jälkeen IUCN on päivittänyt ohjeitaan, mutta muutokset eivät vaikuttaneet lintujen arviointiin. Lintujen arviointi perustuu kvantitatiivisiin ja kattaviin runsaus- ja levinneisyystietoihin, joiden käyttöä koskeviin ohjeisiin IUCN ei ole tehnyt muutoksia. IUCN:n ohjeisto tarjoaa yhdenmukaisella tavalla sovellettavan menettelyn, joka parantaa tuloksen objektiivisuutta antamalla ohjeistuksen häviämiskäytännön vaikuttavien eri tekijöiden arvioimiseksi; lisäksi se helpottaa eri aikoina ja eri alueilla sekä eri lajiryhmistä tehtyjen arviointien keskinäistä vertailua (Rassi ym. 2010). Samalla parannetaan arvioinnin ymmärrettävyyttä.

Suomessa uhanalaisuuden arvioinnit tehdään ympäristöministeriön toimeksiantona. Arvioinnin tulokset otetaan huomioon luonnonsuojelu- ja metsästyslainsäädännössä; luonnonsuojeluasetuksella säädetään uhanalaiset lajit ja erityisesti suojeltavat lajit, joista jälkimmäisten tärkeitä esiintymispaikkoja voidaan vielä suojella erillisellä rajaamispäätöksellä, ja vuosittaisilla metsästysasetuksilla rauhoitetaan riistalajeja metsästysverotukselta.

Kansallisen tason arvioinnin lisäksi arviointi tehtiin myös alueellisesti metsäkasvillisuusvyöhykkeittäin. Alueellisen arvioinnin tulokset edistävät lajien suojelua, kun alueellisesti uhanalaiset lajit osataan ottaa huomioon ympäristön hoito-ohjelmissa, maankäytön suunnittelussa ja osana luonnonvarojen kestävä käyttöä. Lisäksi arvioitiin Itämerellä talvehtivien arktisten sorsien Suomen talvikantojen uhanalaisuutta.

¹ Ympäristöministeriön kutsumaan lintutyöryhmään kuuluvat kaikki kirjoittajat Aili Jukaraista lukuun ottamatta; hänet työryhmä kutsui sihteeriksensä. Työryhmän jäsenet edustavat Suomen linnuston seurantaa toteuttavia tahoja ja edustavat eri linturyhmien tutkimusta maassamme. Työryhmää ovat avustaneet Juha Honkala (Helsingin yliopiston Luonnontieteellinen keskusmuseo) ja Pekka Rusanen (Suomen ympäristökeskus).

Luokittelu

Uhanalaisuuden arviointi koskee lähtökohtaisesti kaikkia luontaisella levinneisyysalueellaan olevia lajeja. Arviointi rajattiin koskemaan Suomen pesimälajistoa sekä erikseen kahta Suomessa Itämerellä talvehtivaa lajia.

Jokainen laji voidaan sijoittaa johonkin tarkastelussa käytettävistä luokista. Arviointityön aluksi poistetaan tarkasteltavasta lajistosta sellaiset, joita ei arvioida, koska niitä ei syystä tai toisesta voida arvioida (NE), tai joille arviointi ei sovellu (NA, vakiin-

tumattomat uudistulokkaat tai ihmisen istuttamat luontaisen levinneisyysalueensa ulkopuolella olevat vieraslajit). Arvioitavat lajit ovat joko elinvoimaisia (LC), silmälläpidettäviä (NT), uhanalaisia tai hävinneitä (RE). Uhanalaiset lajit ovat vaarantuneita (VU), erittäin uhanalaisia (EN) tai äärimmäisen uhanalaisia (CR). Lajit voivat olla myös puutteellisesti tunnettuja (DD). Uhanalaiset, hävinneet, silmälläpidettävät ja puutteellisesti tunnetut lajit muodostavat yhdessä punaisen listan.

Punasotka (*Aythya ferina*). Kuva Antti Below.

Uhanalaisuuden kriteerit

Lajien uhanalaisuus arvioidaan kansainvälisen luonnonsuojeluliiton kehittämien kriteerein. Viidestä kriteeristä, jotka jakautuvat tarkentaviin alakriteereihin, lintujen luokittelussa käytettiin kolmea: kriteeri A liittyy voimakkaaseen vähenemiseen (populaation koko

voi olla suurikin), kriteeri C hyvin pieneen, taantuvaan populaatiokokoon sekä kriteeri D pieneen populaatiokokoon. Lajien uhanalaisuusluokat määrittävät alakriteerien mukaisesti (taulukko 1).

Taulukko 1. Tiivistelmä IUCN:n arviointikriteereistä (Mannerkoski & Rytteri 2007). Lintujen arvioinnissa ei käytetty levinneisyys- ja esiintymisalueen kokoon liittyvää kriteeriä B eikä häviämistodennäköisyyden kvantitatiiviseen analyysiin liittyvää kriteeriä E.

Table 1. Summary of criteria of the IUCN applied in the evaluation of threatened bird species in Finland (see Rassi et al. 2010).

Kriteeri A	Kriteeri C	Kriteeri D
<p>POPULAATION PIENENEMINEN CR > 90 % (A1) tai 80 % (A2–A4) EN > 70 % (A1) tai 50 % (A2–A4) VU > 50 % (A1) tai 30 % (A2–A4)</p> <p>Vaihtoehtoon 1, 2, 3 tai 4 mukaan:</p> <p>A1 Havaittu, arvioitu, päätelty tai epäilty pieneminen viimeisten 10 vuoden tai 3 sukupolven aikana, jos pienemisen syyt ovat peruttavissa. Perustuu johonkin kohdista a–e</p> <p>tai</p> <p>A2 Havaittu, arvioitu, päätelty tai epäilty pieneminen viimeisten tai 3 sukupolven aikana, kun pienemisen syyt eivät ole vähentyneet tai peruttavissa. Perustuu johonkin kohdista a–e</p> <p>tai</p> <p>A3 Ennustettu tai epäilty pieneminen tulevaisuudessa (≤ 100 v) Perustuen johonkin kohdista b–e</p> <p>tai</p> <p>A4 Havaittu, arvioitu, päätelty, ennustettu tai epäilty pieneminen ≤ 100 v aikana sisältäen sekä mennyttä että tulevaa ja pienemisen syyt eivät ole vähentyneet eivätkä peruttavissa.</p> <p>Perustuu johonkin kohdista a–e</p> <p>a) suora havainto b) lajille käyttökelpoinen runsausindeksi c) esiintymisalueen tai levinneisyysalueen pienentyminen tai habitaatin laadun huonontuminen d) todellinen tai oletettu hyödyntäminen e) tuotujen lajien, risteytymisen, tautien, saasteiden, kilpailijoiden tai loisten haitallinen vaikutus</p>	<p>PIENI JA JATKUVASTI TAANTUVA POPULAATIO</p> <p>Lisääntymiskykyisiä yksilöitä CR: < 250 EN: < 2500 VU: < 10 000</p> <p>sekä joko C1 tai C2:</p> <p>C1 Arvioitu jatkuva väheneminen vähintään CR: 25 % 3 vuoden tai 1 sukupolven aikana EN: 20 % 5 vuoden tai 2 sukupolven aikana VU: 10 % 10 vuoden tai 3 sukupolven aikana (korkeintaan 100 v)</p> <p>tai</p> <p>C2 Jatkuva väheneminen sekä a ja/tai b</p> <p>a i lisääntymiskykyisiä yksilöitä suurimmassa paikallispopulaatiossa CR: < 50 EN: < 250 VU: < 1 000</p> <p>tai</p> <p>a ii koko populaation yksilöiden osuus yhdessä paikallispopulaatiossa CR: 90–100 % EN: 95–100 % VU: 100 %</p> <p>tai</p> <p>b erittäin suuret vaihtelut lisääntymiskykyisten yksilöiden määrässä</p>	<p>HYVIN PIENI JA RAJOITTUNUT POPULAATIO</p> <p>D1 Lisääntymiskykyisten yksilöiden määrä on CR: < 50 EN: < 250 VU: < 1 000</p> <p>tai</p> <p>D2 esiintymisalue VU: populaation esiintymisalue on erittäin pieni, tyypillisesti < 20 km² tai esiintymispaikkoja on ≤ 5</p>

Arviointi toteutettiin vuoden 2010 mallin mukaisesti, sillä arviointikriteereihin ei ole sen jälkeen tullut lintujen arvioinnin kannalta olennaisia muutoksia. Arviointiohjeiden mukaan kriteerejä voidaan luokitelussa helpottaa siten, että perustellusta syystä laji voidaan siirtää alempaan luokkaan (Mannerkoski & Rytteri 2007). Lintujen arvioinnissa tällaisia perusteita olivat lähialueiden populaatiot, jos ne ovat elinvoimaisia ja mahdollisesti kasvavia, kun oma populaatiomme elää lajin levinneisyyden reuna-alueella ja on kasvava ja levittäytyvä. Edellisessä arvioinnissa luokkia laskettiin yhdellä tai kahdella. Tämänkertaisessa arvioinnissa kahden luokan laskuun ei nähty perusteita kuin kolmessa tapauksessa.

Kriteereissä A ja C arviointi tapahtuu ajanjaksolla, joka on keskimääräisen kolmen sukupolven pituinen ja vähintään 10 vuotta (taulukko 1). Maailman laajuisesta lintujen uhanalaisarviosta vastaava BirdLife International on koonnut – ja päivittää – tiedot kaikkien lajien keskimääräisestä sukupolven pituudesta verkkosivullensa (<http://www.birdlife.org/datazone/species/search>). Tiedot perustuvat tieteellisessä kirjallisuudessa julkaistuihin tietoihin sekä osin julkaisemattomiin analyysiin. Kaikkien arvioimien lajien sukupolven pituustiedot muuttuivat verrattuna vuonna 2010 käytettyihin arvioihin. Muutos oli 84 lajilla yli 1,5-kertainen ja 15 lajilla peräti yli 2-kertainen. Nämä viimeksi mainitut lajit ovat lapasotka (*Aythya marila*), tunturipöllö (*Bubo scandiacus*), punasotka (*Aythya ferina*), harmaasorsa (*Anas strepera*), tukkasotka (*Aythya fuligula*), allin (*Clangula hyemalis*), sarvipöllö (*Asio otus*), suopöllö (*Asio flammeus*), harmaahaikara (*Ardea cinerea*), jouhisorsa (*Anas acuta*), nokikana (*Fulica atra*), pikkusirri (*Calidris minuta*), lapinsirri (*Calidris temminckii*), isokuovi (*Numenius arquata*) ja käki (*Cuculus canorus*) (taulukko 2). Arviointijakson pituuden muutoksella oli vaikutusta muutamien lajien uhanalaisluokkaan.

Taulukko 2. Kolmen sukupolven keston muutos verrattuna vuoden 2010 uhanalaisarviointiin. Uudet tiedot perustuvat BirdLife Internationalin kokoamiin päivitettyihin tietoihin.

Table 2. The increased information of average life cycle lengths, updated by BirdLife International, changed the evaluation periods of almost all species. The table shows the number of species in change classes (x-folds compared with those used in the previous 2010 evaluation).

Muutos	Lajeja
0,6–0,8-kertainen	5
0,9–1,1-kertainen	46
1,2–1,5-kertainen	113
1,6–2,0-kertainen	69
2,1–2,5-kertainen	15

Kriteerin D piiriin tulevat kaikki maahan levinneet ja vakiintuneet uudet lajit, joiden populaatiokoko ei ole vielä ehtinyt kasvaa kovin suureksi, ja levinneisyytensä reuna-alueilla esiintyvät lajit, joiden kohdalla lähialueiden vahvat kannat otettiin huomioon luokitusta lieventämällä. Kriteeriä D käytetään myös silloin, kun lajin kanta on vakaa, mutta sen elinympäristö ei mahdollista kannan kasvua, tai lajin kasvava kanta on pieni aiemman taantumisen takia eikä ole ehtinyt vielä palautua riittävän suureksi. Kriteerin D mukaisesti uhanalaiseksi määriteltyjen lajien määrä ei siten kerro linnuston luonnonsuojelubiologisesti hälyttävästä tilasta, vaan siitä, että lajisto on runsastumassa. Sen sijaan kriteerien A ja C mukaan uhanalaiseksi luokiteltujen lajien määrä kertoo linnuston heikentyneestä tai heikentyvästä tilanteesta.

Arviointiaineisto

Lintujen uhanalaisuusarviointi perustuu kaikista lajeista koko maan käsittävään kvantitatiiviseen seuranta-aineistoon, muuhun organisoidusti kerättyyn kvantitatiiviseen tai semikvantitatiiviseen aineistoon tai systemaattisesti tallennettuihin satunnaisiin havaintoihin, jotka perustuvat suuren havainnoitsijajoukon kokoamaan havaintoaineistoon (taulukko 3). Arviointia varten tehtiin kaikista lajeista, joista on käytettävissä vuosittaista tai lähes vuosittaista seuranta-aineistoa, log-lineaarinen mallinnus kannanmuutoksen suuruuden ja luotettavuuden laskemiseksi. Mallinnuksessa käytettiin TRIM-ohjelmistoa (Pannekoek & van Strien 2005). Aikasarjat olivat riittävän pitkät muutosten laskemiseksi kolmen sukupolven mittaiselle ajalle tai vähintään 10 vuodelle valtaosalle lajeista joitakin harvalukuisimpia lajeja sekä muutamaa pitkäikäisintä lajia lukuun ottamatta. Merikotkan (*Haliaeetus albicilla*; kolmen sukupolven kesto 52 v) ja

maakotkan (*Aquila chrysaetos*; 52 v) aikasarjat alkavat vuodesta 1970 ja selkälokin (*Larus fuscus*; 42 v), harmaalokin (*Larus argentatus*; 39 v) ja merilokin (*Larus marinus*; 36 v) vuodesta 1986. Kaikkiin varsinaisiin seurantoihin perustuen on lintukantojen kehityksestä viime vuosina julkaistu Linnut-vuosikirjassa useita raportteja, joita käytettiin hyväksi arviointia tehtäessä. Täydentävää tietoa saatiin myös Lapissa viime vuosina tehdyistä tärkeiden lintualueiden (IBA) pesimäaikaisista laskennoista. Käytettävissä olivat myös Hangon lintuaseman pitkät muutonaikaiset aikasarjat. Joistakin harvalukuisista tai suppeilla alueilla esiintyvistä lajeista saatiin tietoa niitä tutkivilta henkilöiltä. Edellisen arvioinnin yhteydessä levinneisyysaluetietoja saatiin myös pesimälinnuston lintuatlastyöstä, joka ajoittui sopivasti arviointijaksolle. Nyt uutta systemaattisesti kerättyä levinneisyysaluetietoa ei ollut käytettävissä.

Taulukko 3. Uhanalaisuusarvioinnissa käytetyt aineistot. Hyvin harvalukuisista ja suppealla alueella esiintyvistä lajeista saatiin kannantila- ja -muutostietoa myös yksittäisiltä tutkijoilta ja esimerkiksi ELY-keskuksista. Viitteissä on mainittu vain tuoreimmat.

Table 3. Data sets used in the evaluation (name of monitoring scheme, period, responsibility, references to most recent reports). Additional data were received from individual experts and authorities.

Aineisto	Ajanjakso	Toteuttaja	Viitteet
Maalinnuston (vakio)linjaseuranta	1975–, vuosittain	LUOMUS	Väisänen & Lehikoinen 2013
Suojelualueiden linjalaskennat	1981–, vuosikymmenittäin	Metsähallitus	Rajasärkkä 2011
Vesilintujen seuranta	1986–, vuosittain	Luke ja LUOMUS	Lehikoinen ym. 2013c
Saaristolintuseuranta	1986–, n. 3 v välein	Luke ja LUOMUS	Hario & Rintala 2014
Petolintujen ja pöllöjen seuranta	1982–, vuosittain	LUOMUS	Björklund ym. 2015
Kanalintujen poikuelaskenta	Riistakolmiot 1989–, vuosittain	Luke	Helle & Ikonen 2015
Maatalousympäristön pesimälintulaskenta	2001–2013, vuosittain	Luke	Tiainen ym. 2014
Tiira-havaintotietokanta	2006–, jatkuvasti päivittyvä	BirdLife Suomi, paikalliset lintutieteelliset yhdistykset	www.tiira.fi
Faunistinen aineisto	1980–, vuosittain	BirdLife Suomi, paikalliset lintutieteelliset yhdistykset	Lehtiniemi 2015
Talvilintulaskenta	1956/57–, vuosittain	LUOMUS	Lehikoinen & Väisänen 2014
Yksittäisten lajien seurannat	1970-luvun alkupuoli, vuosittain	BirdLife Suomi, ELY-keskukset, Metsähallitus, WWF	Lehikoinen ym. 2011, Ollila 2015, Pessa & Timonen 2013, Stjernberg ym. 2013, Toivanen 2014, Tolvanen 2015
Lintudirektiivin maa-rapor-tointitulokset 2013	2007–2012	YM/SYKE/lintutyöryhmä	

Arviointitulokset

Suomessa on 1.12.2015 mennessä tavattu 474 lintulajia, joista tarkasteltiin 252. Lajeja, jotka olisi luokiteltu puutteellisesti tunnetuiksi (DD), ei ollut, ei liioin hävinneitä (RE) lajeja. Neljä meillä aiemmin satunnaisesti pesinyttä lajia, lumihanhi (*Anser caerulescens*), nummikirvinen (*Anthus campestris*), valkopäätiainen (*Cyanistes cyaneus*) ja sepeltasku (*Saxicola maurus*), jätettiin arvioimatta (NE), koska niiden pesinnöistä on kulunut vuosikymmeniä eivätkä ne ole vakiintuneet pesimälinnustoomme. Nykyään pesiviä lajeja on 248, mutta tarkasteltuja taksonia oli 249, sillä suosirristä arvioitiin erikseen molemmat meillä pesivät alalajit. Myös vuoden 2010 arvioinnissa oli mukana 249 taksonia. Käytännön syistä kaikkia 249 taksonia nimitetään tässä raportissa lajeiksi. Niiden kanta-arviot on esitetty liitteessä 1.

Neljä lajia: fasaani (*Phasianus colchicus*), kanadanhanhi (*Branta canadensis*), punajalkahaukka (*Falco vespertinus*) ja keltahemppo (*Serinus serinus*) luokiteltiin arviointiin soveltumattomiksi (NA) vierasperäisyyden tai vakiintumattomuuden takia. Vuonna 2010 NA-lajeja olivat näiden lisäksi arosuohaukka (*Circus*

macrourus), pikkusirri, lampiviklo (*Tringa stagnatilis*) ja pähkinänakkeli (*Sitta europaea*), jotka ovat nyt vakiintuneet lajistoomme.

Arvioiduista 245 lajista punaisen listan lajeja on 110 ja uhanalaisia lajeja 87 (liite 2, taulukko 4). Äärimmäisen uhanalaisia (CR) on 13 (5 % arvioiduista), erittäin uhanalaisia (EN) 36 (16 %) ja vaarantuneita (VU) 38 (16 %). Kaikissa uhanalaisuusluokissa oli enemmän lajeja kuin vuoden 2010 arvioinnissa (taulukko 5). Silmälläpidettävien lajien määrä oli 23 (9 %), seitsemän vähemmän kuin 2010. Elinvoimaisten lajien määrä oli 135 (55 %), mikä oli 16 lajia vähemmän kuin vuonna 2010, jolloin niiden osuus oli 63 %.

Uhanalaisuusluokkaa laskettiin kriteerien mukaisesti 14 lajin kohdalla (liite 1). Pikku-uikun (*Tachybaptus ruficollis*), arosuohaukan, niittysuohaukan (*Circus pygargus*), pikkuhuitin (*Porzana parva*), pikkusirrin, sitruunavästäräkin (*Motacilla citreola*), ruokosirkkalinnun (*Locustella luscinioides*), pussitiaisen (*Remiz pendulinus*) ja vuorihempon (*Carduelis flavirostris*) luokkaa laskettiin yhdellä äärimmäisen uhanalaisesta erittäin uhanalaiseksi, lampiviklon ja pähkinänakkelin

Taulukko 4. Tarkastelussa mukana olleiden ja lopullisesti arvioitujen lajien määrä sekä uhanalaisten ja punaisen listan lajien määrä ja osuus arvioiduista (NE-lajit eivät mukana).

Table 4. Number of breeding bird species known in Finland, number of assessed species, and number of threatened and red-listed species with their proportion of assessed species, respectively, in the previous and present evaluations.

Arviointi	Tarkastelujen lajien määrä	Arvioitujen lajien määrä	Uhanalaisten lajien määrä	Uhanalaisten osuus %	Punaisen listan lajeja	Punaisen osuus %
2010	249	241	59	24	89	37
2015	249	245	87	36	110	45

Taulukko 5. Suomen pesimälajien jakautuminen luokkiin. NE-lajeja ei arvioitu, koska niiden pesinnät ovat olleet ainoastaan satunnaisia. Loput lajit olivat mukana tarkastelussa, mutta NA-lajeille arviointi jätettiin tekemättä, koska ne ovat vieraslajeja tai vakiintumattomia uudistulokkaita. Lopullisesti arvioidut lajit olivat hävinneitä (RE), uhanalaisia (CR, EN, VU), silmälläpidettäviä (NT) tai elinvoimaisia (LC).

Table 5. Number of bird species by categories used in the evaluation.

Arviointi	RE	CR	EN	VU	NT	DD	LC	NA	NE	Lajeja
2010	0	11	12	36	30	0	152	8	4	253
2015	0	13	36	38	23	0	135	4	4	253

kahdella äärimmäisen uhanalaisesta vaarantuneeksi, virtavästäräkin (*Motacilla cinerea*) ja pikkukukutarinnan (*Iduna caligata*) yhdellä erittäin uhanalaisesta vaarantuneeksi ja mustaleppälinnun (*Phoenicurus ochruros*) kahdella vaarantuneesta elinvoimaiseksi. Kaikkien lajien kohdalla luokituksen kriteeri oli pieni populaatiokoko (D1). Edellisessä arvioinnissa luokan lasku tehtiin 16 lajille. Silloin luokituksen kriteeri oli myös D1 13 lajilla, mutta kolmella lajilla A2 (pienenevä populaatio; liite 1).

Eri kriteerien (taulukko 1) käyttö antaa käsityksen siitä, mistä uhanalaisuus yleisesti johtuu. Lajin ollessa uhanalainen tai silmälläpidettävä pääkriteerien A tai C perusteella, on sen populaatiokoko huolestuttavasti pienemässä. Kriteerin D mukaisesti uhanalaiseksi tai silmälläpidettäväksi määriteltyjen lajien kohdalla uhka liittyy satunnaistekijöihin, jotka voivat hävittää pienen populaation. Populaation pieni koko voi johtua kelvollisen elinympäristön vähäisyydestä tai

siitä, että laji on Suomessa esiintymisalueensa rajoilla. Esiintymisalueen rajoilla laji voi olla levittäytyvä ja runsastuva ja se voidaan siirtää vuosien saatossa lievempiin uhanalaisuusluokkiin. Siten A ja C kriteereillä uhanalaiseksi tai silmälläpidettäväksi luokitellut lajit kertovat eri tavoin Suomen luonnon ja sen monimuotoisuuden tilasta verrattuna D kriteeriin. Uudessa arvioinnissa A ja C -kriteerien suhde D-kriteeriin oli prosentteina 53:47 uhanalaisten lajien ja 62:38 punaisen listan lajien kohdalla (taulukko 6).

Nyt tehdyssä arvioinnissa 164 lajin luokitus pysyi samana kuin edellisessä arvioinnissa (taulukko 7). Vuoden 2010 punaisen listan lajeista yksitoista luokiteltiin nyt elinvoimaisiksi. Kaikki punaiselta listalta poistetut lajit olivat edellisessä arvioinnissa silmälläpidettäviä (taulukko 8). Uhanalaisuuden muutokset vuosien 2010 ja 2015 välillä on esitetty taulukossa 7: Vuoden 2010 elinvoimaisista lajeista luokiteltiin nyt erittäin uhanalaisiksi neljä, vaarantuneiksi kymme-

Taulukko 6. Pääkriteerien käyttö uhanalaisuusluokittain.

Table 6. Use of main evaluation criteria. In the left side number of species by threat classes (totals in the yhteensä column). In the right side proportions of criteria used for threatened and red list species in present and previous evaluations.

Kriteeri	CR	EN	VU	NT	Yhteensä	Kriteerin käytön osuus (%)			
						Uhanalaiset 2015	Punainen lista 2015	Uhanalaiset 2010	Punainen lista 2010
A	2	21	22	22	67	52	61	36	50
C	-	-	1	-	1	1	1	5	3
D	11	15	15	1	42	47	38	59	47
Yhteensä	13	36	38	23	110	100	100	100	100

Taulukko 7. Vuoden 2015 uhanalaisuusluokituksessa tapahtuneet muutokset vuoden 2010 arviointiin verrattuna.

Table 7. Changes in the number of species by category from the 2010 evaluation to the 2015 evaluation.

2015	2010							Lajeja yhteensä 2015
	RE	CR	EN	VU	NT	LC	NA	
CR	0	10	3	0	0	0	0	13
EN	0	1	6	18	5	4	2	36
VU	0	0	3	14	9	10	2	38
NT	0	0	0	4	5	14	0	23
LC	0	0	0	0	11	124	0	135
NA	0	0	0	0	0	0	4	4
Lajeja yhteensä 2010	0	11	12	36	30	152	8	249

- luokka pysynyt ennallaan
category remained the same
- luokka muuttunut paremmaksi
category downlisted
- luokka muuttunut huonommaksi
category uplisted
- elinvoimainen
least concern
- laji ei arvioitu
species not assessed

nen ja silmälläpidettäväksi neljätoista. Vuonna 2010 arvioimatta jätetyistä kahdeksasta lajista kaikki neljä nyt arvioitua luokiteltiin uhanalaiseksi (kaksi erittäin uhanalaiseksi ja kaksi vaarantuneeksi). Vuoden 2010 silmälläpidettävistä lajeista luokiteltiin nyt erittäin uhanalaiseksi neljä ja vaarantuneiksi yhdeksän. Vuoden 2010 vaarantuneista viisi voitiin nyt luokitella silmälläpidettäväksi, mutta yhtään ei elinvoimaiseksi. Vuoden 2010 erittäin uhanalasta kolme luokiteltiin nyt äärimmäisen uhanalaiseksi ja kolme vaarantuneeksi. Vuoden 2010 äärimmäisen uhanalaisista yhden luokka laski erittäin uhanalaiseksi. Yhteenvetona voidaan todeta, että vuoden 2010 arvioituista lajeista 67 lajin luokitus muuttui uhanalaisemmaksi ja 18 lajin vähemmän uhanalaiseksi.

Yhteensä 85 lajin luokitus muuttui verrattuna edelliseen arvioon, mutta 16 lajin kohdalla muutos johtui tiedon lisääntymisestä, muuttuneesta tulkinnasta tai siitä, että lajia ei ollut aiemmin arvioitu (taulukko 9).

Tiedon lisääntyminen oli syynä piekanan (*Buteo lagopus*) luokan korotukselle; sen osittain hajanaista seuranta-aineistoa pystyttiin käsittelemään paremmin, koska vanhaan aineistoon saatiin täydennystä ja aikasarja piteni viidellä vuodella loppupäästään. Edellisessä arvioinnissa piekanasta ei ollut käytettävissä yhtä kattavaa aineistoa. Muuttunut tulkinta koski lajeja, joiden suomalaiset populaatiot elävät esiintymisaluidensa rajoilla ja joiden kohdalla luokkaa laskettiin siksi, että maan rajojen ulkopuolisten populaatioiden katsottiin olevan riittävän elinvoimaisia. Luokkamuuksista uhanalaisempaan suuntaan yhdeksän johtui siitä, että verrattuna edelliseen arviointiin luokkaa laskettiin vähemmän tai ei ollenkaan kriteerejä lieventämällä (liite 1). Tarkastelujakson pidentymisen vaikutus katsottiin muuttuneeksi tulkinnaksi; se koski kahta lajia. Uudet lajit olivat sellaisia, joiden ei katsottu vuonna 2010 olleen vielä varmuudella vakiintuneita, mutta nyt niitä voidaan pitää vakiintuneina.

Taulukko 8. Punaiselta listalta poistetut lajit. Luokitusmuutokset syyt: 1 = aito muutos, 2 = muuttunut tulkinta. ^{oo} = Arviointikriteerien perusteella saatua uhanalaisuusluokkaa on laskettu kahdella luokalla Suomen ulkopuolelta saatavan täydennyksen vuoksi.

Table 8. Species removed from the red list with basis (1 = real threat status change, 2 = interpretation change). ^{oo} = The category determined on the basis of the criteria was downgraded by two categories, as the population in Finland is connected to a more viable population outside Finland.

	IUCN-luokka vuonna 2010	IUCN-luokka vuonna 2015	Muutoksen syy
<i>Actitis hypoleuca</i> , rantasipi, drillsnäppä	NT	LC	1
<i>Gavia stellata</i> , kaakkuri, smålom	NT	LC	2
<i>Jynx torquilla</i> , käenpiika, göktyta	NT	LC	1
<i>Luscinia svecica</i> , sinirinta, blåhake	NT	LC	1
<i>Pandion haliaetus</i> , sääksi, fiskgjuse	NT	LC	1
<i>Phoenicurus ochruros</i> , mustaleppälintu, svart röstjärt	NT ^{oo}	LC ^{oo}	2
<i>Phylloscopus sibilatrix</i> , sirittäjä, grönsångare	NT	LC	1
<i>Porzana porzana</i> , luhtahuitti, småfläckig sumphöna	NT	LC	1
<i>Sterna caspia</i> , räyskä, skrântärna	NT	LC	2
<i>Tetrao tetrix</i> , teeri, orre	NT	LC	1
<i>Tetrao urogallus</i> , metso, tjäder	NT	LC	1

Taulukko 9. Vuoden 2015 arvioinnin uhanalaisuusluokkien muutosten syyt verrattuna vuoden 2010 arviointiin.

Table 9. Basis of changes in threat status from the 2010 evaluation. Explanation for the first column line by line: no change, real change, increased knowledge, change in interpretation, new species (NA in 2010).

	CR	EN	VU	NT	LC	NA	Yhteensä
Ei muutosta	10	6	14	6	125	4	164
Aito muutos	3	19	21	17	8	-	69
Tiedon lisääntyminen	-	1	-	-	-	-	1
Muuttunut tulkinta	-	8	1	-	2	-	11
Uusi laji	-	2	2	-	-	-	4
Kaikki lajit	13	36	38	23	135	4	249

Taulukko 10. Lajien jakautuminen lahkottain uhanalaiseihin (CR, EN, VU), punaisen listan lajeihin (uhanalaiset ja NT) ja elinvoimaisiin (LC) sekä uhanalaisten ja punaisen listan lajien osuus (%) lahkon lajeista. Kriteerit-sarakkeet osoittavat, kuinka moneen kunkin lahkon lajeista sovellettiin vähentyvien populaatioiden (A ja C) ja pienten populaatioiden (D) kriteerejä. Kriteerien käytön osuudet koko lajistossa on esitetty taulukossa 6.

Table 10. Number of species by threat category and order (with totals of all species, and totals and proportions of threatened and red-listed species, respectively), and criteria used for red listing.

Lahko	CR	EN	VU	NT	LC	Yhteensä	Uhanalaiset		Punainen lista		Kriteerit	
							%		%		A, C	D
Gaviiformes	-	-	-	-	2	2	0	0	0	0		
Podicipediformes	-	2	-	1	1	4	2	50	3	75	2	1
Pelecaniformes	-	-	-	-	1	1	0	0	0	0		
Ciconiiformes	-	-	-	-	2	2	0	0	0	0		
Anseriformes	1	7	5	1	11	26	13	50	14	54	12	2
Falconiformes	3	4	5	1	6	20	12	60	13	65	5	8
Galliformes	-	-	2	1	4	8	2	25	3	38	2	1
Gruiformes	-	2	1	-	4	7	3	43	3	43	1	2
Charadriiformes	4	10	6	9	18	47	20	43	29	62	19	10
Columbiformes	1	1	-	-	3	5	2	40	2	40	2	
Cuculiformes	-	-	-	-	1	1	0	0	0	0		
Strigiformes	1	1	-	2	6	10	2	20	4	40	3	1
Caprimulgiformes	-	-	-	-	1	1	0	0	0	0		
Apodiformes	-	-	1	-	-	1	1	100	1	100	1	
Coraciiformes	1	-	-	-	-	1	1	100	1	100		1
Piciformes	-	-	1	-	6	7	1	14	1	14		1
Passeriformes	2	9	17	8	69	106	28	26	36	34	21	15
Kaikki lajit	13	36	38	23	135	249	87	35	110	44	68	42

Huuhkaja (*Bubo bubo*). Kuva Antti Below.

Piekana (*Buteo lagopus*). Kuva Petri Ahlroth.

Lajeista 106 oli varpuslintuja (*Passeriformes*); loput 143 lajia kuuluivat 16 eri lahkoon (taulukko 10). Viidessä lahkossa oli vähintään kymmenen lajia ja seitsemässä lahkossa vain yksi tai kaksi lajia. Vähintään kymmenen lajin lahkosta pöllöissä (*Strigiformes*) ja varpuslinnuissa uhanalaisten ja punaisen listan lajien osuudet olivat pienempiä kuin koko arvioidussa lajistossa. Vähälajisemmista lahkosta myös kanalinnuissa (*Galliformes*) ja tikkalinnuissa (*Piciformes*) uhanalaisten ja punaisen listan lajien osuus oli pieni. Vähintään kymmenen lajin lahkosta sorsalinnuissa (*Anseriformes*), päiväpetolinnuissa (*Falconiformes*) ja kahlaajalinnuissa (*Charadriiformes*, käsittää kahlaajien lisäksi loppukilinnut ja ruokkilinnut) uhanalaisia ja punaisen listan lajeja oli enemmän kuin koko lajistossa keskimäärin, samoin vähälajisemmista lahkosta uikkulinnuissa (*Podicipediformes*). Kurkilinnuissa (*Gruiformes*, käsittää kurjen lisäksi myös rantakanat) ja kyyhkylinnuissa (*Columbiformes*) uhanalaisia oli keskimääräistä enemmän, mutta punaisen listan lajeja saman verran kuin koko linnustossa.

62 prosenttiin uhanalaisiksi arvioiduista lajeista sovellettiin vähentyvien populaatioiden kriteerejä A tai C ja vastaavasti 38 prosenttiin pienten populaatioiden kriteeriä D (taulukko 10). Vähentyvien populaatioiden A- ja C-kriteerejä sovellettiin erityisen usein sorsalintuihin, kahlaajiin ja varpuslintuihin. Vuoden 2010 arvioinnissa sovellettiin vähentyvien populaatioiden kriteerejä A ja C 48 lajille (54 %) ja pienten populaatioiden kriteeriä D 41 lajille (46 %, taulukko 6). Uhanalais-

ten ja punaisen listan lajien määrän kasvu (taulukot 4 ja 5) kytkeytyy siis vahvasti populaatioiden vähentymiseen. Pienten populaatioiden kriteerin D mukaisesti uhanalaiseksi määriteltyjen lajien suuri määrä ei siten kerro linnuston luonnonsuojelubiologisesti hälyttävästä tilasta, vaan uusien lajien levittäytymisestä. Sen sijaan vähentyvien populaatioiden kriteerien A ja C mukaan uhanalaiseksi luokiteltujen lajien suuri määrä kertoo heikentyneestä suojelutilanteesta.

Punaiseen listaan (liite 2) on koottuna tieto lajin tärkeimmästä pesimäaikaisesta elinympäristöstä ja muista elinympäristöistä. Elinympäristöjen luokittelu perustuu Suomessa kaikkien eliöryhmien arvioinnissa käytettyyn tyypittelyyn (liite 3). Sen perusteella tehtiin tarkastelu siitä, miten uhanalaisuus jakautuu eri elinympäristöihin. Pääelinympäristötyypeittäin tarkasteltuna rantojen, avotunturin, Itämeren ja sisävesien linnustossa oli enemmän uhanalaisia lajeja kuin koko lajistossa (taulukko 11). Punaisella listalla on myös soiden lajeja enemmän kuin keskimäärin, toisin sanoen soilla on runsaasti silmälläpidettäviä lajeja, vaikka uhanalaisten määrä onkin koko lajistoa vastaava. Metsissä niin uhanalaisia kuin punaisen listan lajeja on selvästi vähemmän kuin koko lajistossa keskimäärin. Kallioalueilla pesivien lajien määrä on niin pieni, että uhanalaisten osuudesta ei voi tehdä johtopäätöksiä kallioluonnon tilasta varsinkin, kun molemmat lajit – huuhkaja (*Bubo bubo*) ja kangaskiuru (*Lullula arborea*) – olisi voitu yhtä hyvin luokitella metsien lajeiksi.

Taulukko II. Arvioidut lajit pääelinympäristötyypeittäin.

Table II. Number of species (total and by category) in main habitat types (the level bolded in Appendix 3, but waters were divided into the Baltic [Itämeri] and inland waters [sisävedet]; each species was designated according to its principal habitat), and proportion of threatened and red-listed species of all species in the habitat.

Pääelinympäristöluokka	Lajeja	CR	EN	VU	NT	LC	NA	Osuus (%) pääelinympäristön lajeista	
								Uhanalaiset	Punainen lista
Kulttuuriympäristö	42	2	4	8	5	21	2	33	45
Kalliot	2	-	1	1	-	-	-	100	100
Metsät	82	2	2	7	5	66	-	13	20
Rannat	27	2	9	5	1	10	-	59	63
Suot	23	1	-	6	6	9	1	30	57
Avotunturi	17	4	6	2	3	2	-	71	88
Itämeri	21	-	5	4	1	11	-	43	48
Sisävedet	35	2	9	5	2	16	1	46	51
Yhteensä	249	13	36	38	23	135	4	35	44

Uhanalaisuuden syyt ja uhkatekijät

Uhanalaisuuden syyt ja uhkatekijät on erotettava toisistaan: syyt ovat selitys sille, miksi laji on uhanalainen, uhat aiheuttavat uhanalaisuutta myös tulevaisuudessa. Ne ovat kuitenkin paljolti samoja, mutta uhanalaisuuden syitä poistamalla lajien uhanalaisuutta voidaan vähentää ja uhkia torjumalla estää uhanalaisuuden lisääntymistä. Uhanalaisuus on lähes aina seurausta useammasta kuin yhdestä tekijästä (Suomessa käytetty uhanalaisuuden syiden ja uhkien luokittelu on esitetty liitteessä 4). Taulukossa 12 on esitetty yhteenveto eri syiden merkityksestä; siinä on yhdistelty punaisessa listassa (liite 2) esitettyjä syitä useampien syiden kokonaisuuksiksi. Uhkatekijöistä ei ole koostettu vastaavaa yhteenvetoa, mutta niitä tuodaan esille seuraavassa uhanalaisuuden syitä koskevassa tarkastelussa.

Taulukkoa 12 tarkasteltaessa on huomattava, että talvehtimisalueilla ja muuttoreittien varrella vaikuttavia tekijöitä ei ole jaoteltu samalla tavalla kuin Suomessa vaikuttavia tekijöitä. Merkittävin uhanalaisuutta aiheuttava tekijä on Suomessa tapahtuva elinympäristömuutos, joka taulukossa 12 on jakautunut useammaksi tekijäksi (metsien muutokset, avoimien alueiden sulkeutuminen, maatalousympäristön muutos, ojitus ja turpeenotto, vesirakentaminen).

Talvehtimisalueilla ja muuttoreittien varsilla tapahtuvat elinympäristömuutokset, jotka kytkeytyvät ilmaston tai maankäytön muutoksiin, sekä metsästys nousevat erityisesti Afrikkaan ja Aasiaan muuttavien lajien kohdalla erittäin merkittäväksi uhanalaisuutta aiheuttaviksi tekijöiksi. Suomen ulkopuolella tapahtuvat muutokset katsotaan merkittävimmiksi uhanalaisuutta ja uhkaa aiheuttaviksi tekijöiksi esimerkiksi turturikyhykällä (*Streptopelia turtur*), tunturikiurulla (*Eremophila alpestris*), lapinkirvisellä (*Anthus cervinus*), kirjokertulla (*Sylvia nisoria*), peltosirkulla (*Emberiza hortulana*), pohjansirkulla (*Emberiza rustica*) ja kultasirkulla (*Emberiza aureola*). Usein uhanalaisuutta aiheuttavia tekijöitä on monia. Esimerkiksi keltävästäräkki

Taulukko 12. Punaisen listan lajien uhanalaisuuden syyt. Useimmat syyt esiintyvät useiden lajien kohdalla eikä juuri yhdenkään lajin kohdalla ole kyse vain yhdestä syystä – lajien lukumäärä ei summaudu samaksi kuin punaisen listan lajien lukumäärä. Useimmiten samat tekijät ovat myös tulevaisuuden uhkia.

Table 12. Causes for threat. The red list (appendix 2) indicates the cause species by species. This table shows the number of times each cause is present in the red list. As most species are threatened because of several reasons, the species column is not summed up to the number of threatened species. Key for causes: Factors in wintering areas and along migratory routes; Random factors (related to small populations); Harvest and hunting (both in Finland and elsewhere); Disturbance; Changes in forests; Successional closing of open habitats; Influence of other species (competition, diseases); Chemical pollution; Climate change; Changes in farmland habitats; Drainage and peat excavation; Hydro construction; Collection; Other known reason; Unknown). It should be noted that habitat changes in Finland collectively comprise of changes in forests and farmland, closing of open habitats, drainage and peat excavation and hydro construction which together make up the main body of causes of threat.

Uhanalaisuuden syy	Lajeja
Talvehtimisalueilla ja muuttoreittien varrella vaikuttavat tekijät	31
Satunnaistekijät	22
Pyynti ja metsästys	22
Häirintä	14
Metsien muutokset	11
Avoimien alueiden sulkeutuminen	11
Muiden lajien vaikutus (kilpailu, taudit)	10
Kemiallinen saastuminen	8
Ilmaston muutos	6
Maatalousympäristön (peltomaiden) muutos	5
Ojitus ja turpeenotto	5
Vesirakentaminen	5
Keräily	5
Muu tunnettu syy	15
Tuntematon	6

Lapinkirvinen (*Anthus cervinus*). Kuva Antti Below.

(*Motacilla flava*) kärsii niin soiden kuivatuksesta kuin pelto- ja niittylaidunnuksen loppumisesta aiheutuvista pesimäympäristön menetyksistä kuin ilmaston muutoksesta ja maankäytön tehostumisen Afrikassa aiheutuvista ongelmista, kuten talviympäristöjen kaivattumisesta.

Satunnaistekijät arvioitiin 22 lajin kohdalla uhanalaisuuden syyksi ja myös uhaksi tulevaisuudessa. Satunnaistekijät koskevat pieniä populaatioita, jotka voivat hävitä poikkeuksellisista oloista johtuvan ylimääräisen kuolleisuuden, epäonnistuvan lisääntymisen tai elinympäristön tuhoutumisen takia. Esimerkiksi ankarat talvet 2009/10 ja 2010/11 hävittivät kuningaskalastajan (*Alcedo atthis*) ja viiksitimalin (*Panurus biarmicus*) väliaikaisesti lähes kokonaan Suomesta.

Pyynti ja metsästys ovat merkittäviä niin uhanalaisuutta kuin uhkaa aiheuttavia tekijöitä. Niiden merkitys on erityisen suuri muuttoreittien varrella ja talvehtimisalueilla, missä ne kohdistuvat paitsi meilläkin riistalajeihin kuuluviin vesilintuihin myös moniin muihin lajeihin aina jopa varpuslintuja, kuten kultasirkkua myöten (Kamp ym. 2013). Suomessa tapah-

tuva metsästys nähdään ensisijaisesti mahdollisena uhkatekijänä, mutta ei niinkään uhanalaisuuden syyinä. Lainsäädäntömme antaa vuosittain mahdollisuuden rajoittaa tai kieltää tietyn lajin metsästyksen, jos siihen on esimerkiksi uhanalaisuuteen liittyviä syitä. Meillä tapahtuva metsästys on uhkatekijä silloin, kun lajin kanta on selvästi vähenevä. Vaikka metsästys ei olisi pääsyy vähenevään, se aiheuttaa huonosti voivalle lajille ylimääräistä kuolleisuutta. Metsästetävän lajin kuolleisuus voi lisääntyä elinympäristömenetysten, elinympäristöjen laadun heikkenemisen tai ulkomailla tapahtuvan liiallisen verotuksen tai sääolojen tai muiden lajien aiheuttaman syntyvyyden pienenemisen takia. Häirintä ei liity lintujen suoraan tappamiseen, vaan johtuu tahattomasti tai tahallisesti ihmisten lisääntyneestä luonnossa liikkumisesta tai koirien laittomasta irtipitämisestä lintujen lisääntymisaikana tai niiden ollessa muuten herkkiä esimerkiksi sulkasadon tai muuton rasiusten takia. Lintujen keräily täytettäväksi tai munien keräily ovat nykyään harvinaista toimintaa, mutta se on yksi uhanalaisuuden syy ja uhkatekijä muutamilla petolinnuilla ja tun-

turipöllöllä sekä myös rantakurvilla (*Xenus cinereus*), jonka ainoat länsieurooppalaiset pesimäpaikat ovat meillä.

Uhanalaisten lajien osuus ei ole metsissä yhtä korkea kuin monissa muissa harvinaisemmissa elinympäristöissä. Silti metsätalouden aiheuttama yli puoli vuosisataa jatkunut metsien rakennemuutos on yhä merkittävä uhanalaisuuden syy linnuilla (Fraixedas Nuñez ym. 2015a, b). Vaikka ensisijaisesti metsäympäristön lajeista vain yksitoista on uhanalaisia ja viisi silmälläpidettäviä, on syytä huomata, että Etelä-Suomen yleisten metsälajien kannankehitykset ovat olleet keskimäärin negatiivisempia vuosina 1999–2013 kuin vuosina 1984–1998. Lisäksi sukkession loppuvaiheiden elinympäristöjä (varsinaisia metsiä) suosivilla lajeilla väheneminen on ollut voimakkaampaa kuin pensaikkoja ja hakkuuaukeita suosivilla lajeilla ja että karuja elinympäristöjä (mäntymetsiä ja rämeitä) suosivat lajit ovat taantuneet verrattuna rehevissä elinympäristöissä viihtyviin lajeihin (Fraixedas Nuñez ym. 2015b; analyysissä 32 lajia). Voimakas metsätalous on johtanut luonnontilaisen kaltaisten metsien ja erityisesti lahopuun vähenemiseen. Hömötiainen (*Poecile montanus*) ja töyhtötiainen (*Lophophanes cristatus*), jotka ovat olleet metsiemme runsaimpia lajeja, ovat vähentyneet huolestuttavasti, eikä muita syitä kuin mainitut ole löydettävissä. Vanhojen metsien vähenemisestä kärsivät myös kanahaukka (*Accipiter gentilis*), varpuspöllö (*Glaucidium passerinum*), helmipöllö (*Aegolius funereus*), sinipyrstö (*Tarsiger cyanurus*) ja kuukkeli (*Perisoreus infaustus*) (Björklund ym. 2015b, Korpimäki ja Hakkarainen 2014). Lahon lehtipuun ja vanhojen lehtimetsien määrä ovat kriittisiä tekijöitä myös valkoselkätikalle (*Dendrocopos leucotos*) (Lehikoinen ym. 2011). Hakkuutoiminnan tavoiteltu lisääntyminen on uhkatekijä linnustolle, sillä se lisää entisestään nuorten metsien osuutta ja pirstoo varttuneita metsiä.

Kun metsien epäedulliset muutokset liittyvät niiden käytön tehokkuuteen, niin avoimien alueiden sulkeutuminen taas liittyy perinteisen, lähinnä rantalaiduntamiseen liittyvän maankäytön loppumiseen, mistä kärsivät useat kahlaajalajit, kuten lapinsirri, etelänsuosirri (*Calidris alpina schinzii*), suokukko (*Calidris pugnax*), heinäkurppa (*Gallinago media*) ja punajalkaviklo (*Tringa totanus*), mutta myös esimerkiksi kangaskiuru ja sitruunavästäräkki. Maatalousympäristön muutokset ainakin Etelä-Suomessa ovat yleisesti ottaen olleet edullisia linnustolle, mutta maatalouden muutoksista johtuvista elinympäristön menetyksistä ja heikkenemisestä kärsivät isokuovi, räystäspääsky

(*Delichon urbicum*) ja varpunen (*Passer domesticus*), joilla muutos liittyy erityisesti karjatalouden väheneeseen, sekä peltosirkku, jonka ongelmat kuitenkin lienevät ensisijaisesti talvehtimisalueilla ja muuttoreittien varrella (Tiainen ym. 2013, 2014). Maatalouden muutokset ovat edelleen uhkatekijä, joka voi heikentää maatalousympäristön lintujen elinympäristöjä laajasti.

Ojitus ja turpeenotto vähentävät luonnontilaista suoympäristöä. Soiden lajistosta 57 % on punaisella listalla, mikä johtuu osittain alkuperäisen suoluonnon vähentymisestä aiemmin tapahtuneen kuivatustoiminnan takia. Uudisojitus ja turpeenotto vähentävät merkittävästi joidenkin lajien elinmahdollisuuksia entisestään. Riekon (*Lagopus lagopus*) eteläiset kannat vähenevät ja levinneisyysalue supistuu elinympäristön vähenemisen seurauksena. Soiden muutos uhkaa myös muuttohaukkaa (*Falco peregrinus*), suokukkoa, mustavikloa (*Tringa erythropus*) ja vesipääskyä (*Phalaropus lobatus*).

Erityisen raju on vesien ja kosteikkojen lajien uhanalaisuuden lisääntyminen verrattuna vuosien 2000 ja 2010 arviointeihin. Lajien uhanalaistuminen johtuu pääasiassa pesimäympäristöjen heikentymisestä. Monet vesien ja kosteikkojen lajeista ovat riistalajeja, mutta pyyntiä ei katsota tärkeimmäksi uhanalaisuuden syyksi (Pöysä ym. 2013, Väänänen & Pöysä 2015). Ympäristömyrkyt ja saastuminen koskettavat erityisesti useita Itämeren lajeja, kuten etelänkiislaa (*Uria aalge*) ja selkälokkia sekä talvehtivista lajeista allia. Haahka (*Somateria mollissima*) on kärsinyt Itämeren rehevöitymiseen ja suolapitoisuuteen liittyvistä ekosysteemimuutoksista sekä lisääntyneestä saalistuksesta. Sisävesillä ja rehevillä merenlahdilla on erittäin merkittäväksi uhanalaisuutta aiheuttavaksi tekijäksi osoittautunut vesistöjen liiallinen rehevöityminen (Lehikoinen ym. 2016). Tämä on johtanut vesilintujen ravinnon vähenemiseen veden samenenemisen sekä runsastuneiden särkikalakantojen aiheuttaman ravintokilpailun takia. Erityisesti hyvin voimakkaasti taantuneet mustakurkku-uikku (*Podiceps auritus*), tukkasotka ja punasotka ovat kärsineet pohjaeläinravinnon vähenemisestä. Kalojen kilpailun vaikutusta kuvastaa se, miten vesilintujen yhteenlaskettu biomassassa on vain kymmenes- tai jopa vain sadasosa järvilla, joissa on runsas särki- ja lahnakanta verrattuna sellaisiin järviin, joissa kaloja ei ole tai kalasto koostuu monipuolisesti myös petokaloista (Sammalkorpi ym. 2014).

Globaaleista elinympäristömuutoksista ilmastonmuutos on nousemassa yhä voimakkaammaksi lajien runsauteen ja levinneisyyteen vaikuttavaksi tekijäksi. Ilmaston muutosta ei tunnistettu kovin monen lajin kohdalla uhanalaisuutta aiheuttavaksi tekijäksi, mutta toisaalta se on monesti yhdysvaikutuksen kautta osatekijä niin meillä pesimäalueilla kuin muuttoreittien tai talvehtimisalueiden elinympäristömuutosten vaikutuksessa. Suomessa tutkimukset ovat osoittaneet, että lajien esiintymisen painopiste on siirtynyt viime vuosikymmeninä keskimäärin reilun kilometrin vuosivauhdilla kohti pohjoista tai koillista (Brommer ym. 2012, Virkkala & Lehikoinen 2014). Ilmastonmuutos aiheuttaa suurimman uhkan pohjoisille lajeille, joiden populaatiot ovat taantuneet verrattuna eteläisiin lajeihin (Laaksonen & Lehikoinen 2013). Esimerkkejä pohjoisista taantuvista uhanalaisista lajeista ovat riekko, piekana ja lapinkirvinen. Tuntureiden linnut, kuten pulmunen (*Plectrophenax nivalis*), ovat taantuneet niin Suomessa kuin muissa Pohjoismaissa viime

vuosina (Lehikoinen ym. 2014). Ilmastonmuutoksen ansiosta Suomeen leviää myös eteläisiä lajeja, jotka usein päätyvät uhanalaisiksi pienen populaatiokoon perusteella. Tällaisia hiljattain Suomeen levinneitä ja vakiintuneita eteläisiä lajeja ovat mm. sitruunavästäräkki, ruokosirkkalintu, viiksitimali ja pussitiainen.

Viherpeipon (*Carduelis chloris*) uhanalaisuuden ainoaksi syyksi on voitu tunnistaa *Trichomonas gallinae*-alkueläimen aiheuttama sairaus, joka on lisännyt voimakkaasti yksilöiden kuolevuutta. Sairaus todettiin ensimmäistä kertaa Etelä-Suomessa vuonna 2008 (Lehikoinen ym. 2013b) ja on johtanut viherpeippopopulaation vähenemiseen 58 prosentilla kolmen sukupolven (13 vuoden) aikana. Tauti leviää myös ruokin- tapakoilla ennen talven kylmentymistä. Muutkin talviruokintapaikoilla käyvät peippolinnut ovat voineet kärsiä taudista, mutta muilla lajeilla vain pieni osa populaatiosta altistuu sairaudelle toisin kuin viherpeipolla, jonka kannasta suuri osa talvehtii meillä ja käyttää lintulautojen antimia.

Hömötiainen (*Poecile montanus*). Kuva Antti Below.

Suojelu ja seuranta

Suojelu

Lintujen ja muun luonnon suojelu on monitasoista toimintaa. Suojelutyö voi olla lajin täsmäsuojelua, kuten merikotkille myrkyttömän ruoan tarjoaminen talvela, tärkeiden alueiden suojelua luonnonsuojelualueverkon avulla ja laajemmin elinympäristön käyttöön vaikuttavia toimia, kuten luonnon monimuotoisuuden parempi huomioon ottaminen osana maa- ja metsätalouuskäytäntöjä ja maankäyttöä. Myös eliöille haitallisten kemikaalien käytön vähentäminen tai ilmastomuutoksen vaikutusten lieventämiseen tähtäävät toimet ovat lintujen suojelutyötä. Viranomaistoiminnassa tulee esimerkiksi valtioneuvoston hyväksymien monimuotoisuusohjelmien toteuttaminen ottaa vakavasti eikä kuitata vaikutuksia perusteettomasti olemattomiksi tai vähäisiksi (politiikkatoimien uhkista linnuston monimuotoisuudelle, ks. Tiainen ym. 2014: 127).

Suomessa aktiivisesta suojelutyöstä ovat hyötäneet etenkin uhanalaiset merikotka, maakotka, muuttohaukka ja valkoselkätikka. Ne ovat kaikki viime aikoina runsastuneita lajeja. Myös äärimmäisen uhanalaisen etelänsuosirrin taantuminen näyttää tällä pyssäytyneen aktiivisten suojelutoimien ansiosta. Kiljuhanhen (*Anser erythropus*) kansalliset ja kansainväliset suojelutoimet alkavat myös tuottaa tulosta. Suomessa kevätkuutolla levähtävien kiljuhanhien määrä on kääntynyt kasvuun ja vuonna 2015 Fennoskandian populaation poikastuotto oli korkein yli 20 vuoteen. Kahdessa edellisessä arvioinnissa silmälläpidettäviksi arvioitut kaakkuri (*Gavia stellata*) ja sääksi (*Pandion haliaetus*) todettiin nyt elinvoimaisiksi. Kaakkuri on hyötynyt pesälampien rauhoituksista ja molemmat lajit hyötävät harrastajien rakentamista tekosaarista ja -pesistä.

Monien lajien koko elinkierron kannalta kosteikot ovat avainelinympäristö. Pesimäpaikkojen ohella kosteikot ovat vesilintujen, kahlaajien ja varpuslintujen välttämättömiä muuтонаikaisia levähdys- ja ruokailualueita sekä Suomessa pesiville että läpimuuttaville

linnuille. Kosteikkojen tilan heikkenemisestä kertoo, että uhanalaisten kosteikkolajien määrä kasvoi viidessä vuodessa peräti seitsemällä lajilla ja kahlaajien neljällä. Kosteikkojen linnusto on romahtanut myös suojelualueilla (Ellermaa & Lindén 2011, 2012). Kosteikkoluonto vaatii aktiivista hoitoa, jotta lajiston monimuotoisuus säilyy. Riittävän tehokkaalla hoidolla voidaan estää kosteikkojen rehevöitymistä ja umpeenkasvua, vaikuttaa kalaston ja kasvillisuuden rakenteeseen ja ylläpitää monelle lajille tärkeitä avoimia rantaniittyjä.

Metsästyksellä on moninaisia vaikutuksia riistavesilintuihin. Metsästys on rengaslöytöaineiston perusteella aikuisten vesilintujen yleisimpiä kuolinsyitä, mutta muiden kuolinsyiden toteaminen ei ole yhtä lailla yksinkertaista. Lisäksi metsästys muun muassa häiritsee lintujen ruokailua ja ajaa niitä syysmuutolle. Muuтонаikaisen levähtämisen ja ruokailemisen tärkeys on jäänyt Suomen riistapolitiikassa vähälle huomiolle. Levähtämisen onnistuminen on esimerkiksi vesilinnuille erittäin tärkeää. Kattavalla, linnut pidempään meillä pitävällä levähdysalueverkostolla voidaan pienentää Suomessa pesivien vesilintujen metsästyskuolleisuutta koko muuttoreitin ja vuosikierron osalta.

Uhanalaisten lintulajien suojelu ja hoito sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella vaativat merkittävää suojelullista lisäpanostusta. Panostukseksi tarvitaan sekä suoraa resursointia suojelutoimien toteuttamiseksi että erityisesti luonnon parempaa huomioon ottamista osana muuta yhteiskunnallista toimintaa.

Ilmastomuutos

Ilmastomuutos siirtää lajien levinneisyysalueita ja runsauksia, kun lajeille suotuisat ilmasto-olot siirtyvät kohti napa-alueita ja tuntureiden lakia. Suomessa suurimman riskin kohtaavat tuntureiden lajit, jotka voivat siirtyä vain kohti pohjoista tai uusille yhä kor-

Kiiruna (*Lagopus muta*). Kuva Antti Below.

keammille tuntureille. Tuntureiden lakialueiden lajit, kuten pulmunen, kiiruna (*Lagopus muta*) ja merisirri (*Calidris maritima*) ovatkin vaarassa kadota Suomen lajistosta lämpenevän ilmaston myötä. Jo nyt tuntureiden yleisten lintujen pesimäkannat ovat olleet laskussa (Lehikoinen ym. 2014). Ilmastonmuutoksen vaikutus näkyy voimakkaimmin Suomessa pohjoisilla alueilla, sillä ilmasto lämpenee nopeammin pohjoisessa kuin etelässä. Pohjoisten lajien tiheyden painopisteet ovatkin siirtyneet eteläisiin lajeihin verrattuna kaksi kertaa nopeammin kohti pohjoista (Virkkala & Lehikoinen 2014) ja pohjoisten lajien pesimäkannat ovat pienentyneet suhteessa eteläisiin (Laaksonen & Lehikoinen 2013).

Ilmastonmuutoksen torjunnan lisäksi lajeja voidaan auttaa suojelemalla niille sopivaa ympäristöä. Sekä kotimaiset että ulkomaiset esimerkit osoittavat, että suojelualueet pystyvät avustamaan lajien sopeutumista ilmastonmuutokseen (Thomas ym. 2012, Virkkala ym. 2014, Pavón-Jordán ym. 2015). Suomalaisten suojelualueiden on todettu pystyvän puskuroimaan

lajien levinneisyyden vetäytymistä kohti pohjoista verrattuna suojelemattomiin alueisiin (Virkkala ym. 2014).

Linnustonseurannan tutkimukset osoittavat, että useiden vesilintulajien talvikannat kasvavat voimakkaasti Suomessa ja talvehtimisalueen painopiste siirtyy kohti koillista (Lehikoinen ym. 2013a, Fraixedas ym. 2015, Pavón-Jordán ym. 2015, Meller ym. 2016). Talvisten vesilintukerääntymien suojelutilanne on Suomessa heikko: esimerkiksi Euroopan unionin lintudirektiiviin perustuvat SPA-suojelualueet perustettiin Suomeen aikana, jolloin talvehtivien vesilintujen määrät olivat nykyistä vähäisempiä.

Seuranta

Lintujen uhanalaisuusarviointi ei ole mahdollista ilman riittäviä tietoja lintukantojen tilasta. Suomen linnustonseuranta on kansainvälisestäkin arvioiden valtaosin erinomaista, ja Suomi on ollut monella saralla edelläkävijä. Seurannoista vastaavat Luonnontieteellinen keskusmuseo, Luonnonvarakeskus, Suomen ympäristökeskus, Metsähallitus ja WWF Suomi. Seurantojen maastotyö nojaa valtaosaltaan lintuharrastajien, metsästäjien ja muiden luonnonharrastajien kymmenien tuhansien tuntien vapaaehtoiseen vuosittaiseen panokseen, jossa myös BirdLife Suomella ja paikallisilla lintutieteellisillä yhdistyksillä sekä Suomen riistakeskuksella aluekeskuksineen, riistanhoitoyhdistyksineen ja metsästysseuroineen on suuri merkitys. Seurannat perustuvat hyvään yhteistyöhön. Seurannat ja sitä kautta myös uhanalaisista lajeista kerättävä tieto ovat elintärkeitä kansallisen luonnon monimuotoisuuden suojelu- ja hoitotehtävän ja niihin liittyvien kansainvälisten sitoumustemme toteuttamiseksi. Siksi seurantojen jatkuvuudesta ja kehittämisestä huolehtiminen on tärkeä tehtävä.

Lintukantojen seurannan on kuvattava lintukantojen kokonaismuutosta, jotta uhanalaisuuden arviointi perustuu aineistoon, joka kuvaa koko maan populaation tilannetta. Esimerkiksi Etelä-Suomen metsistä on suojeltu vain kaksi prosenttia, minkä takia valtaosa metsälintuuyksilöistä elää talousmetsässä. Lajin seuranta ei voi siksi toteuttaa vain suojelualueilla, koska lajin elinolosuhteet saattavat niillä parantua, vaikka muualla olosuhteet lajille huononevat. Näiltä osin osa seurannoista tarvitsee vielä monipuolista maata. Maatalousympäristö puolestaan muuttuu koko maassa maatalouspolitiikassa tapahtuvien muutosten seurauksena. Maatalouden ympäristöohjelmien

biodiversiteettivaikutusten seurantojen (MYTVAS) loppumisen jälkeen emme saa tietoa esimerkiksi Euroopan unionin maatalouden viherryttämispolitiikan tai uusimman maaseudun kehittämissohjelman vaikutuksista linnustoon.

Vuonna 2006 Suomessa aloitettu lintujen vakio-linjaseuranta perustuu systemaattiseen koko maan kattavaan otokseen. Vakiolinja-aineisto on lisännyt huomattavasti paitsi linjalaskenta-aineiston määrää myös aineiston laatua, koska seurantapaikkojen valintaan ei ole vaikuttanut esimerkiksi suojelualueiden sijainti. Vakiolinjoista vastaavat laskijat ovat vapaaehtoisia lintuharrastajia, mutta etenkin harvaanasu- tuille alueille joudutaan lähettämään laskijoita, jotka saavat korvauksen ympäristöministeriön vuosittain myöntämistä varoista. Ilman tätä taloudellista tukea tietämys monista pohjoisten lajien kannankehityksistä olisi huomattavasti nykyistä heikompi. Seurantojen toteutuksen ei kuitenkaan tulisi riippua vuosittain erikseen anottavasta määrärahasta, vaan niillä tulisi olla pysyvä rahoitusperusta.

Kansainväliset ja kansalliset lajien suojeluun liittyvät velvoitteet, muun muassa EU:n luontodirektiivin raportointi ja Natura 2000 -verkoston arviointi, ja muut lajisuojelun tehtävät ovat jatkuvasti lisääntyneet samaan aikaan, kun valtionhallinnon voimavaroja vähennetään. Raportointivalmiuden saavuttaminen ja ylläpito edellyttää jo pelkästään suojelualueilla jatkuvaa kartoitus-, seuranta- ja tiedonhallintatyötä.

Saaristolinnuston seuranta perustuu nykyään pääasiassa suojelualueilla tehtyihin vuosittain tai muutamana vuoden välein toteutettaviin laskentoihin. Jotta seuranta olisi koko saaristoa edustava, tulisi ottaa mukaan riittävä määrä suojelualueiden ulkopuolisia kohteita. Talvehtivien vesilintujen seuranta tulisi saattaa kattavaksi sulana pysyville vesialueille osana kansainvälistä talvehtivien vesilintukantojen seurantaverkostoa. Kosteikkolintujen seuranta suojelualueilla tulisi kehittää niin, että suojelualueverkon lajiston kannankoko ja trendit pystytään arvioimaan kuuden vuoden välein.

Tukkasotka (*Aythya fuligula*). Kuva Markku Mikkola-Roos.

Talvikantojen arviointi

Työryhmä arvioi allin ja allihaahkan (*Polysticta stelleri*) talvikannat (taulukko 13). Muiden Itämerellä talvehtivien lajien talvikannat ovat kasvussa, eikä muuta arviointia tehty niiden osalta.

Taulukko 13. Allin ja allihaahkan talvikantojen uhanalaisuus.

Table 13. The threat status of *Clangula hyemalis* and *Polysticta stelleri* Finnish winter populations.

Laji	Luokka	Luokituksen peruste
Alli	LC	Suomen merialueen talvehtiva allikanta on ollut kasvussa vuodesta 2010 alkaen. Populaatio on osa Itämeren vaarantunutta allipopulaatiota ja on tärkeää turvata sen hyvinvointi. Tarkastelujakson aikana allin talvilevinneisyudessa on tapahtunut oleellinen muutos, johon sen talviesiintymisen muutos liittyy.
Allihaahka	CR	Allihaahkan kolmen sukupolven pituus on 33 vuotta. Suomessa talvehtii nykyisin satunnaisesti 5–10 yksilöä, kun 1990-luvun puolivälissä talvehtijoiden määrä oli 200–300 yksilöä. Koko Itämerellä kanta on taantunut muutamasta tuhannesta mutामीin satoihin yksilöihin. Vähentymisen näkyy myös Suomen muuttaja-aineistossa, jonka mukaan kanta on vähentynyt 1990-luvun alusta 89 %. Lågskärin talvilintureitillä laji on muuttunut vuonna 1981 tavatusta 100 yksilöstä aivan satunnaiseksi. Lajin poikastuotto on heikentynyt sopulin syklisyyden katoamisen myötä, mutta Itämeren esiintymisen pienenemisen pääsyy on talvialueiden siirtyminen idemmäksi Jäämerellä.

Alli (*Clangula hyemalis*). Kuva Markku Mikkola-Roos.

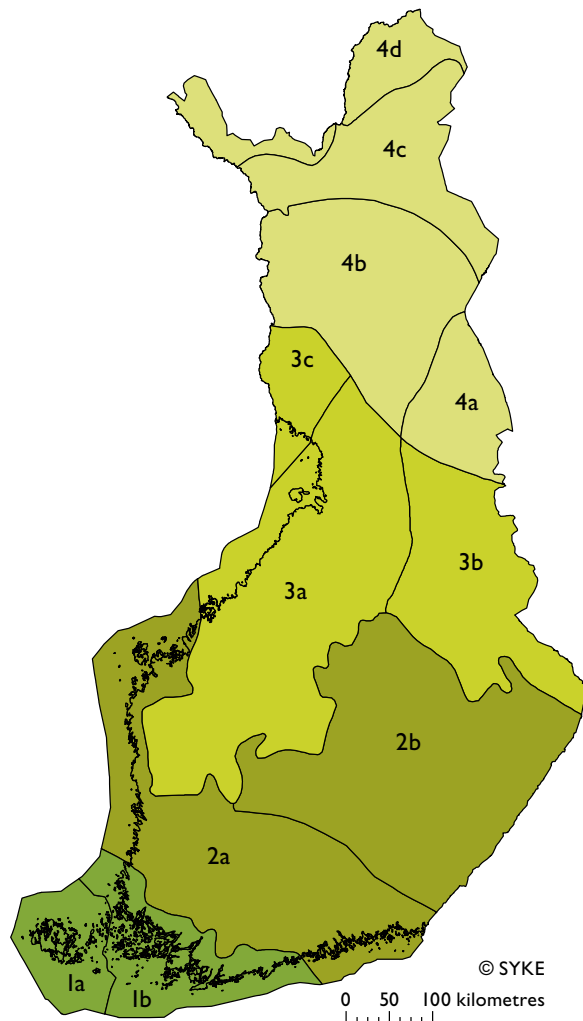
Alueellisesti uhanalaiset linnut

Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit ovat uhanalaisia myös alueellisesti. Valtakunnallisesti elinvoimaiset tai silmälläpidettävät lajit voivat olla uhanalaisia osassa Suomea. Alueellinen uhanalaisuustarkastelu tehtiin vain valtakunnallisesti elinvoimaisille (LC) ja silmälläpidettävillä lajeille (NT). Se tehtiin nyt metsäkasvillisuusvyöhykkeittäin (kartta 1). Lajit luokiteltiin joko alueellisesti uhanalaisiksi (RT), hävinneiksi (RE), elinvoimaisiksi tai puuttuviksi (taulukko 14; taulukossa ei ole lajeja, jotka ovat koko suomalaisella esiintymisalueellaan elinvoimaisia tai silmälläpidettäviä eivätkä siis millään metsäkasvillisuusvyöhykkeellä uhanalaisia tai hävinneitä).

Lintujen alueellinen uhanalaisuustarkastelu on tehty kolmesti aiemmin. Ensimmäinen tarkastelu tehtiin vuoden 1991 valtakunnallisen uhanalaisuusarvioinnin yhteydessä (Rassi ym. 1992). Tuolloin luokittelu tehtiin silloisten 12 läänin perusteella. Vuosina 2001 ja 2011 alueellinen uhanalaisuus arvioitiin metsäkasvillisuusvyöhykkeittäin. Molempien jälkimmäisten vuosien arvioinneista on julkaistu kooste Linnut-vuosikirjassa (Rajasärkkä ym. 2013).

Uudessa tarkastelussa (taulukko 14) päätettiin vain päivittää edellistä arviointia niiden lajien osalta, joiden valtakunnallisen luokka muuttuu elinvoimaisesta tai silmälläpidettävästä uhanalaiseksi tai päinvastoin, koska edellisestä alueellisesti uhanalaisten lintujen julkaisemisesta on kulunut vain vähän aikaa eikä alueellisen uhanalaisuuden arvioimiseksi ollut käytettävissä riittävän ajantasaista ja merkittävää määrää täsmällistä uutta tietoa. Lisäksi korjattiin muutama aikaisempaan luokittukseen jäänyt virhe.

Edellinen arviointi perustui pääosin vuonna 2011 julkaistuun Suomen kolmanteen lintuatlaksen (Valkama ym. 2011) ja siinä esitettyjen karttojen pohjalta tehtyihin levinneisyyksien muutoksiin tai lajien vähälukuisuuksiin eri vyöhykkeillä. Edellisen tarkastelun jälkeen ei ole tehty uutta lintujen levinneisyyskartoitusta, ja siksi nyt osin päivitetty alueellinen uhanalaisuustarkastelu ei perustu yhtä ajantasaiseen aineis-

Kartta 1. Suomen metsäkasvillisuuden aluejako. Hemiboreaalinen vyöhyke: 1a = Ahvenanmaa, 1b = Lounainen rannikkomaa; eteläboreaalinen vyöhyke: 2a = Lounismaa ja Pohjanmaan rannikko, 2b = Järvi-Suomi; keskiboreaalinen vyöhyke: 3a = Pohjanmaa, 3b = Pohjois-Karjala ja Kainuu, 3c = Lapin kolmio; pohjoisboreaalinen vyöhyke: 4a = Koillismaa, 4b = Perä-Pohjola, 4c = Metsä-Lappi, 4d = Tunturi-Lappi.

Figure 1. Zonation of forest vegetation of Finland. For region names, see Rassi et al. 2010).

toon kuin valtakunnallinen tarkastelu. Lisäksi todetut alueelliset muutokset ovat tapahtuneet useimmilla lajeilla selvästi edellisestä tarkastelusta kulunutta neljää vuotta ja myös kolmen sulkupolven pituutta pidempänä ajanjaksona.

Vuonna 2011 jossakin metsäkasvillisuusvyöhykkeessä alueellisesti uhanalaisiksi luokitelluista lajeista 15 on muuttunut valtakunnallisesti uhanalaisiksi (liite 2); siten ne poistettiin alueellisesti uhanalaisten listalta. Lajeista vaarantuneita (VU) on yhdeksän ja erittäin uhanalaisia (EN) kuusi. Vaarantuneiksi ovat muuttuneet metsähanhi (*Anser fabalis*), haapana (*Anas*

penelope), haahka, riekko, keräkurmitsa (*Charadrius morinellus*), punajalkaviklo, naurulokki (*Larus ridibundus*), lapinuunilintu (*Phylloscopus borealis*) ja töyhtötiainen. Erittäin uhanalaisiksi ovat muuttuneet pilkkasiipi (*Melanitta fusca*), nokikana, riskilä (*Cepphus grylle*), huuhkaja, kuhankeittäjä (*Oriolus oriolus*) ja pulmunen. Aiemmista valtakunnallisesti uhanalaisista neljä lajia arvioitiin nyt alueellisesti uhanalaisiksi. Kaikki neljä lajia olivat aiemmin vaarantuneita ja nyt ne ovat silmälläpidettäviä. Lajit ovat keltävästäräkki, sinipyrstö, kivitasku (*Oenanthe oenanthe*) ja pohjansirkku.

Taulukko 14. Alueellisesti uhanalaiset (RT) tai hävinneet (RE) lajit metsäkasvillisuusvyöhykkeittäin (koodit kartassa I). Laji, joka ei jollain vyöhykkeellä ole uhanalainen tai hävinnyt, on merkitty X:llä. Jos laji ei esiinny vyöhykkeellä, on se merkitty viivalla (-).

Table 14. Regionally within Finland threatened (RT) and disappeared (RE) species by forest vegetation regions (see Figure I; X = species not threatened and not disappeared in the region, - = not present in the region). Last column shows the national category.

Tieteellinen nimi	Lajinimi suomeksi	Lajinimi ruotsiksi	Alueellinen uhanalaisuus												Valtakunnallinen luokka
			1a	1b	2a	2b	3a	3b	3c	4a	4b	4c	4d		
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Rytikerttunen	Rörsångare	X	X	X	X	RT	-	-	-	-	-	-	-	LC
<i>Aegolius funereus</i>	Helmipöllö	Pärloggla	RT	RT	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	NT
<i>Alauda arvensis</i>	Kiuru	Sånglärka	X	X	X	X	X	X	X	X	X	RT	-	LC	
<i>Alca torda</i>	Ruokki	Tordmule	X	X	X	-	RT	-	RE	-	-	-	-	LC	
<i>Asio otus</i>	Sarvipöllö	Hornuggla	X	X	X	X	X	X	X	RT	RT	RT	-	LC	
<i>Bonasa bonasia</i>	Pyy	Järpe	RT	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	LC	
<i>Calcarius lapponicus</i>	Lapinsirkku	Lappspurv	-	-	-	-	-	-	-	-	RT	X	X	LC	
<i>Calidris falcinellus</i>	Jänkäsirriäinen	Myrsnäppa	-	-	-	-	RT	RT	RT	RT	X	X	X	NT	
<i>Caprimulgus europaeus</i>	Kehräjä	Nattskärra	X	X	X	RT	RT	RT	-	-	-	-	-	LC	
<i>Charadrius dubius</i>	Pikkutylli	Mindre strandpipare	RT	X	X	X	X	RT	X	RT	RT	-	-	NT	
<i>Charadrius hiaticula</i>	Tylli	Större strandpipare	X	X	X	-	RT	RT	RT	RT	RT	X	X	NT	
<i>Columba oenas</i>	Uuttukyyhky	Skogsduva	X	X	X	RT	X	-	-	-	-	-	-	LC	
<i>Corvus frugilegus</i>	Mustavaris	Råka	-	-	X	-	X	RT	-	-	-	-	-	LC	
<i>Crex crex</i>	Ruisräätä	Kornknarr	X	X	X	X	X	X	X	RT	RT	-	-	LC	
<i>Emberiza pusilla</i>	Pikkusirkku	Dvärgspurv	-	-	-	-	RT	RT	X	X	X	X	-	LC	
<i>Emberiza rustica</i>	Pohjansirkku	Videsparv	-	RE	RT	RT	RT	X	RT	X	RT	RT	RT	NT	
<i>Falco columbarius</i>	Ampuhaukka	Stenfalk	RE	RT	X	X	X	X	X	X	X	X	X	LC	
<i>Ficedula parva</i>	Pikkusieppo	Mindre flugsnappare	RT	RT	X	X	RT	X	-	RT	RT	-	-	LC	
<i>Fringilla montifringilla</i>	Järriepo	Bergfink	-	RT	RT	RT	RT	X	X	X	X	X	X	LC	
<i>Gavia arctica</i>	Kuikka	Storlom	RT	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	LC	
<i>Gavia stellata</i>	Kaakkuri	Smålom	RE	RT	X	X	X	X	X	X	X	X	X	LC	
<i>Hippolais icterina</i>	Kultarinta	Härmsångare	X	X	X	X	RT	RT	-	-	-	-	-	LC	
<i>Lagopus muta</i>	Kiiruna	Fjällripa	-	-	-	-	-	-	-	-	RT	X	X	NT	

Tieteellinen nimi	Lajinimi suomeksi	Lajinimi ruotsiksi	Alueellinen uhanalaisuus												Valtakunnallinen luokka
			1a	1b	2a	2b	3a	3b	3c	4a	4b	4c	4d		
<i>Lanius collurio</i>	Pikkulepinkäinen	Törnskata	X	X	X	X	X	X	X	RT	-	-	-	LC	
<i>Lanius excubitor</i>	Isolepinkäinen	Varfågel	RE	RT	X	X	X	X	X	X	X	X	X	LC	
<i>Larus minutus</i>	Pikkulokki	Dvärgmås	-	RT	X	X	X	X	X	X	X	RT	-	LC	
<i>Limosa lapponica</i>	Punakuiri	Myrspov	-	-	-	-	-	-	-	-	RE	RT	X	LC	
<i>Luscinia svecica</i>	Sinirinta	Blåhake	-	-	-	-	-	-	-	RT	RT	X	X	LC	
<i>Lymnocyptes minimus</i>	Jänkäkurppa	Dvärgbeckasin	-	RE	RT	RT	RT	RT	X	X	X	X	X	LC	
<i>Melanitta nigra</i>	Mustalintu	Sjöorre	-	-	RT	-	RT	RT	RT	X	X	X	X	LC	
<i>Motacilla flava</i>	Keltavästäräkki	Gulärla	RE	RT	RT	RT	RT	RT	X	X	X	X	X	NT	
<i>Numenius arquata</i>	Isokuovi	Storspov	RT	RT	X	X	X	X	X	X	X	RT	-	NT	
<i>Numenius phaeopus</i>	Pikkukuovi	Småspov	-	-	RT	RT	X	X	X	X	X	X	X	LC	
<i>Oenanthe oenanthe</i>	Kivitasku	Stenskvätta	X	X	X	RT	RT	RT	RT	RT	RT	RT	X	NT	
<i>Perdix perdix</i>	Peltopyy	Rapphöna	RE	RT	X	RT	X	RE	RE	-	-	-	-	LC	
<i>Perisoreus infaustus</i>	Kuukkeli	Lavskrika	-	RE	RT	RT	RT	RT	RT	X	X	X	X	NT	
<i>Phylloscopus collybita</i>	Tiltalti	Gransångare	X	X	X	X	X	RT	RT	RT	RT	RT	RT	LC	
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Sirittäjä	Grönsångare	X	X	X	X	X	X	X	X	X	RT	-	LC	
<i>Phylloscopus trochiloides</i>	Idänuunilintu	Lundsångare	RT	RT	X	X	X	X	RT	X	RT	-	-	LC	
<i>Picoides tridactylus</i>	Pohjantikka	Tretåspett	RE	RT	X	X	X	X	X	X	X	X	X	LC	
<i>Pinicola enucleator</i>	Taviokuurna	Tallbit	-	-	-	-	-	RE	RE	RT	X	X	X	LC	
<i>Pluvialis apricaria</i>	Kapustarinta	Ljungpipare	RT	RE	RT	RT	X	X	X	X	X	X	X	LC	
<i>Podiceps cristatus</i>	Silkkiiukku	Skäggdopping	X	X	X	X	X	X	RT	RT	RT	-	-	NT	
<i>Podiceps griseogen</i>	Härkälintu	Gråhakedopping	X	X	X	X	X	X	RT	X	RT	-	-	LC	
<i>Poecile cinctus</i>	Lapintiaainen	Lappmes	-	-	-	-	RT	RT	RT	X	X	X	X	LC	
<i>Porzana porzana</i>	Luhtahuitti	Småfläckig sumphöna	RT	X	X	X	X	RT	RT	RT	-	-	-	LC	
<i>Sterna hirundo</i>	Kalatiira	Fisktärna	X	X	X	X	X	X	X	X	X	RT	-	LC	
<i>Sterna paradisaea</i>	Lapintiira	Silvertärna	X	X	X	RT	X	X	X	X	X	X	X	LC	
<i>Strix aluco</i>	Lehtopöllö	Kattuggla	-	X	X	X	RT	RT	-	-	-	-	-	LC	
<i>Strix nebulosa</i>	Lapinpöllö	Lappuggla	-	-	RT	X	X	X	X	X	X	-	-	LC	
<i>Strix uralensis</i>	Viirupöllö	Slaguggla	-	X	X	X	X	X	RT	X	RT	RT	-	LC	
<i>Sturnus vulgaris</i>	Kottarainen	Stare	X	X	X	X	X	X	RT	RT	RT	RT	RE	LC	
<i>Tarsiger cyanurus</i>	Sinipyrstö	Blåstjärt	-	-	-	RT	RT	X	RT	X	RT	RT	RT	NT	
<i>Tetrao urogallus</i>	Metso	Tjäder	RE	RT	RT	X	RT	X	X	X	X	X	RT	LC	
<i>Tringa erythropus</i>	Mustaviklo	Svartsnäppa	-	-	-	-	RT	RT	RT	X	X	X	X	NT	
<i>Tringa glareola</i>	Liro	Grönbena	RE	RT	RT	RT	RT	X	X	X	X	X	X	NT	
<i>Tringa nebularia</i>	Valkoviklo	Gluttsnäppa	-	-	RT	X	X	X	X	X	X	X	X	LC	
<i>Vanellus vanellus</i>	Töyhtöhyppä	Tofsvipa	X	X	X	X	X	X	X	RT	RT	RT	-	LC	

Kirjallisuus

- Anon. 2014: Manual och riktlinjer för rödlisting i Sverige 2015. – Version 2014-05-08.
- Björklund, H., Honkala, J., Saurola, P. & Valkama, J. 2015b: Petolintuvuosi 2014, pesimätulokset ja kannankehitykset (Breeding and population trends of common raptors and owls in Finland 2014). – Linnut-vuosikirja 2014: 42–57.
- Björklund, H., Valkama, J., Tomppo, E. & Laaksonen, T. 2015b: Habitat effects on the breeding performance of three forest-dwelling hawks. – PLoS ONE 10(9): e0137877. doi:10.1371/journal.pone.0137877
- Brommer, J. E., Lehtikoinen, A. & Valkama, J. 2012: The breeding ranges of central European and northern boreal species move polewards. – PLoS ONE 7(9):e43648.
- Ellermaa, M. & Lindén, A. 2011: Suomen linnustonsuojelualueiden tila: suojelu on unohdettu ja linnut voivat huonosti. (IBA-monitoring tells us: birds are not taken seriously in Finnish bird protection areas). – Linnut-vuosikirja 2010: 142–168.
- Ellermaa, M. & Lindén, A. 2012: Suojeltavien kosteikkolintujen kannat ovat romahtaneet Natura-alueilla. (Finnish with English summary). – Linnut-vuosikirja 2011: 140–168.
- Fraixedas Nuñez, S., Lehtikoinen, A. & Lindén, A. 2015a: Impact of climate and land change on wintering bird populations in Finland. – Journal of Avian Biology 46: 63–72.
- Fraixedas Nuñez, S., Lindén, A. & Lehtikoinen, A. 2015b: Population trends of common breeding forest birds in southern Finland are consistent with trends in forest management and climate change. – Ornis Fennica 92: 187–203.
- Hario, M. & Rintala, J. 2014: Saaristolinnuston kehitys Suomen rannikoilla 1986–2013 (Population trends of archipelago birds along Finnish coasts during 1986–2013). – Linnut-vuosikirja 2013: 46–53.
- Helle, P. & Ikonen, K. 2015: Metsäkanalintujen taantuma jatkuu – viileä kesä aiheutti poikaskuolemia. – Metsästäjä 64(5): 8–9.
- IUCN 2012: Guidelines for application of IUCN Red List categories at regional and national levels. – Version 4.0, 2012.
- IUCN 2013: IUCN Red List Categories and Criteria 3.1. – Second edition, 2013.
- IUCN 2014: Guidelines for using IUCN Red List categories and criteria. – Version 11 (January 2014).
- Kamp, J., Opper, S., Ananin, A. A., Durnev, Y. A., Gashev, S. N., Hölzel, N., Mishchenko, A. L., Pessa, J., Smirenski, S. M., Strelnikov, E. G., Timonen, S., Wolanska, K. & Chan, S. 2015: Global population collapse in a superabundant migratory bird and illegal trapping in China. – Conservation Biology 29: 1684–1694.
- Korpimäki, E. & Hakkarainen, H. 2014: The boreal owl. Ecology, behavior and conservation of a forest-dwelling predator. – Cambridge University Press, New York. 359s.
- Laaksonen, T. K. & Lehtikoinen, A. 2013: Population trends in boreal birds: continuing declines in long-distance migrants, agricultural and northern species. – Biological Conservation 168: 99–107.
- Lehtikoinen, A., Green, M., Husby, M., Käläs, J. A. & Lindström, Å. 2014: Common montane birds are declining in northern Europe. – Journal of Avian Biology 45: 3–14.
- Lehtikoinen, A., Jaatinen, K., Vähätalo, A., Clausen, P., Crowe, O., Deceuninck, B., Hearn, R., Holt, C. A., Hornman, M., Keller, V., Nilsson, L., Langendoen, T., Tománková, I., Wahl, J. & Fox, A. D. 2013a: Rapid climate driven shifts in wintering distribution of three waterbird species. – Global Change Biology 19: 2071–2081.
- Lehtikoinen, A., Lehtikoinen, E., Valkama, J., Väisänen, R. A. & Isomursu, M. 2013b: Effects of *Trichomonas*-epidemics on Finnish greenfinch and chaffinch populations. – Ibis 155: 357–366.
- Lehtikoinen, A., Lehtikoinen, P., Lindén, A. & Laine, T. 2011: Population trend and status of the endangered White-backed Woodpecker *Dendrocopos leucotos* in Finland. – Ornis Fennica 88: 195–207.
- Lehtikoinen, A., Pöysä, H., Rintala, J. & Väisänen, R. A. 2013c: Suomen sisävesien vesilintujen kannanvaihtelut 1986–2012 (Population changes of 20 waterbird species in Finnish lakes in 1986–2012). – Linnut-vuosikirja 2012: 94–101.
- Lehtikoinen, A., Rintala, J., Lammi, E. & Pöysä, H. 2016: Habitat-specific population trajectories in boreal waterbirds: alarming trends and bioindicators for wetlands. – Animal Conservation (in press).
- Lehtikoinen, A. & Väisänen, R. A. 2014: Suomen talvilinnuston muutokset eri elinympäristöissä 1987–2014 (Habitat-specific changes of Finnish winter bird populations in 1987–2014). – Linnut-vuosikirja 2013: 80–95.
- Lehtiniemi, T. 2014: Uhanalaiset ja harvalukuiset lintulajit Suomessa 2012 (The occurrence of threatened and rare bird species in Finland in 2012). – Linnut-vuosikirja 2013: 32–45.
- Lehtiniemi, T. 2015: Uhanalaiset ja harvalukuiset lintulajit Suomessa 2013 (The occurrence of threatened and rare bird species in Finland in 2013). – Linnut-vuosikirja 2014: 32–41.
- Mannerkoski, I. & Rytteri, T. (toim.) 2007: Eliölajien uhanalaisuuden arviointi. Maailman luonnonsuojeluliiton (IUCN) ohjeet. – Ympäristöopas, Suomen ympäristökeskus.
- Meller, K., Lehtikoinen, A., Piha, M., Hokkanen, T., Rintala, J. & Vähätalo, A. V. 2016: Annual variation and long-term trends in proportions of resident individuals in partially migratory birds. – Journal of Animal Ecology (in press).
- Mikkola-Roos, M., Tiainen, J., Below, A., Hario, M., Lehtikoinen, A., Lehtikoinen, E., Lehtiniemi, T., Rajasärkkä, A., Valkama, J. & Väisänen, R. A. 2010: Linnut Aves. – Teoksessa: Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.), Suomen lajien uhanalaisuus. Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ss.123–134.

- Ollila, T. 2015: Raportti maakotkan, muuttohaukan, tunturihaukan sekä Oulun ja Lapin läänien merikotkien pesinnöistä vuonna 2015. – Metsähallitus, Vantaa. <http://julkaisut.metsa.fi>
- Pannekoek, J. & van Strien, A., 2005. TRIM 3 Manual (Trends & Indices for Monitoring data). – Voorburg, Statistics Netherlands.
- Pavón-Jordán, D., Fox, A. D., Clausen, P., Dagys, M., Deceuninck, B., Devos, K., Hearn, R., Holt, C., Hornman, M., Keller, V., Langendoen, T., Lawicki, L., Lorentsen, S. H., Luigujõe, L., Meisser, W., Musil, P., Nilsson, L., Paquet, J.-Y., Stipniece, A., Stroud, D. A., Wahl, J., Zenallo, M. & Lehtikoinen, A. 2015: Climate driven changes in winter abundance of a migratory waterbird in relation to EU protected areas. – *Diversity and Distribution* 21: 571–582.
- Pessa, J. & Timonen, S. 2013: Mustapyrstökuiirin esiintyminen ja kannankehitys Suomessa (The distribution and population trend of the Black-tailed Godwit in Finland). – *Linnut-vuosikirja* 2012: 4–15.
- Pöysä, H., Rintala, J., Lehtikoinen, A. & Väisänen, R. A. 2013: The importance of hunting pressure, habitat preference and life history for population trends of breeding waterbirds in Finland. – *European Journal of Wildlife Research* 59: 245–256.
- Rajasärkkä, A. 2011: 30 vuotta suojelualueiden linnuston linjalaskentoja (30 years line transect censuses of land birds on Finnish nature reserves). – *Linnut-vuosikirja* 2010: 75–85.
- Rajasärkkä, A., Below, A., Hario, M., Lehtikoinen, A., Lehtikoinen, E., Lehtiniemi, T., Mikkola-Roos, M., Tiainen, J., Valkama, J. & Väisänen, R. A. 2013: Lintujen alueellinen uhanalaisuus Suomessa (Regionally threatened birds in Finland). – *Linnut-vuosikirja* 2012: 44–49.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus. Punainen kirja 2010. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.
- Rassi, P., Kaipainen, H., Mannerkoski, I. & Ståhls, G. 1992: Uhanalaisten eläinten ja kasvien seuranta-toimikunnan mietintö. – Komiteamietintö 1991: 30, ympäristöministeriö. 328 s.
- Sammalkorpi, I., Mikkola-Roos, M., Lammi, E. & Aalto, T. 2014: Ravintoketjukuriosuus lintuvesien hoidossa (Finnish with English summary). – *Linnut-vuosikirja* 2013: 154–168.
- Stjernberg, T., Nuuja, I., Koivusaari, J., Högmänder, J., Ollila, T., Keränen, S. & Ekbom, H. 2013: Suomen merikotkat 2011–2012. (Population size and nesting success of the White-tailed Sea Eagle (*Haliaeetus albicilla*) in Finland, 2011–2012). – *Linnut-vuosikirja* 2012: 24–35.
- Thomas, C. D., Gillingham, P. K., Bradbury, R. B., Roy, D. B., Anderson, B. J., Baxter, J. M. et al. 2012: Protected areas facilitate species' range expansions. – *Proc. Natl Acad. Sci. USA* 109: 14063–14068.
- Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Hario, M., Lehtikoinen, A., Lehtikoinen, E., Lehtiniemi, T., Rajasärkkä, A., Valkama, J. & Väisänen, R. A. 2011: Suomen lintujen uhanalaisuus 2010 (The 2010 red list of Finnish birds). – *Linnut-vuosikirja* 2010: 4–9.
- Tiainen, J., Seimola, T. & Rintala, J. 2014: Maatalousympäristön pesimälinnusto. – Teoksessa Aakkula, J. & Leppänen, J. (toim.), Maatalouden ympäristötuen vaikuttavuuden seuranta-tutkimus (MYTVAS 3) – loppuraportti. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 3/2014: 106–132.
- Tiainen, J., Seimola, T., Rintala, J. & Holmström, H. 2013: Maatalousympäristön linnuston muutos Suomessa 2001–2011 (Changes in farmland bird populations in Finland in 2001–2011). – *Linnut-vuosikirja* 2011: 38–47.
- Toivanen, T. 2014: Vuoden lintu -kartoituksen tulokset 2012. Mustakurkku-uikusta on tullut saariston lintu (Finnish with English summary). – *Linnut-vuosikirja* 2013: 4–9.
- Tolvanen, P. (toim.), Markkola, J., Nieminen, P., Kaartinen, R., Øien, I. J., Toming, M., Pynnönen, J., Eskelin, T., Pessa, J. & Mikander, N. 2015: 30 vuotta suomalaista kiljuhanhen suoje-lutyötä (30 years of Finnish conservation work for the Lesser White-fronted Goose). – *Linnut-vuosikirja* 2014: 4–17.
- Valkama, J., Vepsäläinen, V. & Lehtikoinen, A. 2011: Suomen III Lintuatlas. – Luonnontieteellinen keskusmuseo & ympäristö-ministeriö. <<http://atlas3.lintuatlas.fi>>.
- Virkkala, R. & Lehtikoinen, A. 2014: Patterns of climate-induced density shifts of species: poleward shifts faster in northern boreal birds than in southern birds. – *Global Change Biology* 20: 2995–3003.
- Virkkala, R., Pöyry, J., Heikkinen, R., Lehtikoinen, A. & Valkama, J. 2014: Protected areas alleviate climate change effects on northern bird species of conservation concern. – *Ecology and Evolution* 4: 2991–3003.
- Väisänen, R. A. & Lehtikoinen, A. 2013: Suomen maallinnuston pesimäkannan vaihtelut vuosina 1975–2012 (Monitoring population changes of land bird species breeding in Finland in 1975–2012). – *Linnut-vuosikirja* 2012: 62–81.
- Väänänen, V.-M. & Pöysä, H. 2015: Heinätavikannan kehitys Suomessa: kannanmuutoksia ja niihin vaikuttavia tekijöitä. (Garganey in Finland: Population trends and drivers of breeding numbers). – *Suomen Riista* 61: 80–90.

Liitteet
Appendices

Liite 1 • Appendix 1

Uusimman ja kahden edellisen arvioinnin mukainen lajien luokittelu sekä uusimmassa arvioinnissa käytetyt lintujen yksilömääräarviot, jotka perustuvat Luonnontieteellisen keskusmuseon, Luonnonvarakeskuksen, Metsähallituksen ja Suomen ympäristökeskuksen seuranta-aineistoihin sekä BirdLife Suomen ja alueellisten lintuharrastusyhdistysten Tiira-havaintotietokannan aineistoihin. Uusin punainen lista (uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit) on esitetty liitteessä 2. Osalla lajeja tieteelliset nimet ovat muuttuneet vuoden 2010 arvioinnin jälkeen. Vanhat nimet ovat viitteinä liitteen lopussa.

^o = Arviointikriteerien perusteella saatua uhanalaisuusluokkaa on laskettu yhdellä luokalla Suomen ulkopuolelta saatavan täydennyksen vuoksi.

^{oo} = Arviointikriteerien perusteella saatua uhanalaisuusluokkaa on laskettu kahdella luokalla Suomen ulkopuolelta saatavan täydennyksen vuoksi.

Species categories in the present and two former evaluations, and the estimated population size in 2015 which are based on sources shown in Table 3.

^o = The category determined on the basis of the criteria was downgraded by one category, as the population in Finland is connected to a more viable population outside Finland.

^{oo} = The category determined on the basis of the criteria was downgraded by two categories, as the population in Finland is connected to a more viable population outside Finland.

Laji	Luokka 2015	Luokka 2010	Luokka 2000	Yksilömäärä 2015
Kaakkuri <i>Gavia stellata</i>	LC	NT	NT	1500–3000
Kuikka <i>Gavia arctica</i>	LC	LC	LC	24000–26000
Pikku-uikku <i>Tachybaptus ruficollis</i>	EN ^o	VU ^{oo}	NE	2–40
Silkkiuikku <i>Podiceps cristatus</i>	NT	LC	LC	56000–74000
Härkälintu <i>Podiceps grisegena</i>	LC	LC	LC	12000–18800
Mustakurkku-uikku <i>Podiceps auritus</i>	EN	VU	LC	3000–6600
Merimetso <i>Phalacrocorax carbo</i>	LC	LC	NE	40000–48000
Kaulushaikara <i>Botaurus stellaris</i>	LC	LC	NT	2000–3000
Harmaahaikara <i>Ardea cinerea</i>	LC	LC	LC	1400–2000
Kyhmyjoutsen <i>Cygnus olor</i>	LC	LC	LC	22400–33800
Laulujoutsen <i>Cygnus cygnus</i>	LC	LC	LC	17000–22000
Metsähanhi <i>Anser fabalis</i>	VU	NT	NT	2000–5000
Kiljuhanhi <i>Anser erythropus</i>	CR	CR	CR	0–10
Merihanhi <i>Anser anser</i>	LC	LC	LC	5600–9000
Kanadanhanhi <i>Branta canadensis</i>	NA	NA	NE	14000–16000
Valkoposkihanhi <i>Branta leucopsis</i>	LC	LC	NE	7600–10000
Ristisorsa <i>Tadorna tadorna</i>	VU	VU	NT	500–800
Haapana <i>Anas penelope</i>	VU	LC	LC	100000–166000
Harmaasorsa <i>Anas strepera</i>	LC	LC	LC	1000–2000
Tavi <i>Anas crecca</i>	LC	LC	LC	300000–500000
Sinisorsa <i>Anas platyrhynchos</i>	LC	LC	LC	400000–440000
Jouhisorsa <i>Anas acuta</i>	EN	VU	LC	16000–32000
Heinätavi <i>Anas querquedula</i>	EN	VU	LC	2600–9800
Lapasorsa <i>Anas clypeata</i>	LC	LC	LC	22000–36000
Punasotka <i>Aythya ferina</i>	EN	VU	LC	20000–32000
Tukkasotka <i>Aythya fuligula</i>	EN	VU	LC	80000–120000
Lapasotka <i>Aythya marila</i>	EN	EN	VU	800–1200
Haahka <i>Somateria mollissima</i>	VU	NT	LC	188000–265200

Laji	Luokka 2015	Luokka 2010	Luokka 2000	Yksilömäärä 2015
Alli <i>Clangula hyemalis</i>	NT	LC	LC	3000–4000
Mustalintu <i>Melanitta nigra</i>	LC	LC	NT	2000–4000
Pilkkasiipi <i>Melanitta fusca</i>	EN	NT	LC	7200–23600
Telkkä <i>Bucephala clangula</i>	LC	LC	LC	380000–500000
Uivelo <i>Mergus albellus</i>	LC	LC	LC	4000–11000
Tukkakoskelo <i>Mergus serrator</i>	EN	NT	LC	50000–70000
Isokoskelo <i>Mergus merganser</i>	VU	NT	LC	40000–60000
Mehiläishaukka <i>Pernis apivorus</i>	EN	VU	NT	3100
Haarahaukka <i>Milvus migrans</i>	CR	CR	EN	30–40
Merikotka <i>Haliaeetus albicilla</i>	VU	VU	VU	958
Ruskosuohaukka <i>Circus aeruginosus</i>	LC	LC	NT	2000
Sinisuohaukka <i>Circus cyaneus</i>	VU	VU	NT	2900
Arosuohaukka <i>Circus macrourus</i>	EN ^o	NA	–	2–20
Niittysuohaukka <i>Circus pygargus</i>	EN ^o	EN ^o	NE	2–18
Kanahaukka <i>Accipiter gentilis</i>	NT	LC	LC	8600
Varpushaukka <i>Accipiter nisus</i>	LC	LC	LC	11000
Hiirihaukka <i>Buteo buteo</i>	VU	VU	LC	6100
Piekana <i>Buteo lagopus</i>	EN	LC	LC	380
Kiljukotka <i>Aquila clanga</i>	CR	CR	RE	0–2
Maakotka <i>Aquila chrysaetos</i>	VU	VU	VU	700–700
Sääksi <i>Pandion haliaetus</i>	LC	NT	NT	1 300
Tuulihaukka <i>Falco tinnunculus</i>	LC	LC	NT	14 000
Punajalkahaukka <i>Falco vespertinus</i>	NA	NA	–	–
Ampuhaukka <i>Falco columbarius</i>	LC	LC	VU	6 900
Nuolihaukka <i>Falco subbuteo</i>	LC	LC	LC	6 000
Tunturihaukka <i>Falco rusticolus</i>	CR	EN ^o	EN	64–64
Muuttohaukka <i>Falco peregrinus</i>	VU	VU	EN	388–388
Pyy <i>Bonasa bonasia</i>	LC	LC	LC	590 000
Riekko <i>Lagopus lagopus</i>	VU	NT	LC	180 000
Kiiruna <i>Lagopus muta</i>	NT	LC	LC	13 000
Teeri <i>Tetrao tetrix</i>	LC	NT	NT	480 000
Metso <i>Tetrao urogallus</i>	LC	NT	NT	540 000
Peltopyy <i>Perdix perdix</i>	LC	LC	NT	18000–18000
Viiriäinen <i>Coturnix coturnix</i>	VU	EN	RE	300–1000
Fasaani <i>Phasianus colchicus</i>	NA	NA	NE	19 000
Luhtakana <i>Rallus aquaticus</i>	LC	LC	LC	1000–1600
Luhtahuitti <i>Porzana porzana</i>	LC	NT	LC	1000–2600
Pikkuhuitti <i>Porzana parva</i>	EN ^o	VU ^{oo}	NE	10–20
Ruisrääkkä <i>Crex crex</i>	LC	LC	NT	14000–24000
Liejukana <i>Gallinula chloropus</i>	VU	VU	VU	100–400
Nokikana <i>Fulica atra</i>	EN	LC	LC	7600–18200
Kurki <i>Grus grus</i>	LC	LC	LC	79 000
Meriharakka <i>Haematopus ostralegus</i>	LC	LC	LC	6800–9800
Pikkutylli <i>Charadrius dubius</i>	NT	LC	LC	9100
Tylli <i>Charadrius hiaticula</i>	NT	NT	LC	6000–12000

Laji	Luokka 2015	Luokka 2010	Luokka 2000	Yksilömäärä 2015
Keräkurmitsa <i>Charadrius morinellus</i>	VU	NT	NT	3000–6000
Kapustarinta <i>Pluvialis apricaria</i>	LC	LC	LC	210 000
Töyhtöhyppä <i>Vanellus vanellus</i>	LC	LC	LC	230 000
Pikkusirri <i>Calidris minuta</i>	EN ^o	NA	NE	0–10
Lapinsirri <i>Calidris temminckii</i>	EN	VU	VU	2000–4000
Merisirri <i>Calidris maritima</i>	EN	VU ^{oo}	VU ^{oo}	10–60
Suosirri <i>Calidris alpina alpina</i>	NT	LC	LC	10000–20000
Etelänsuosirri <i>Calidris alpina schinzii</i>	EN	CR	CR	110–120
Jänkäsirriäinen <i>Calidris falcinellus</i>	NT	LC	NT	52 000
² Suokukko <i>Calidris pugnax</i>	CR	EN	NT	25 000
Jänkäkurppa <i>Lymnocyptes minimus</i>	LC	LC	LC	12 000
Taivaanvuohi <i>Gallinago gallinago</i>	VU	LC	LC	250 000
Heinäkurppa <i>Gallinago media</i>	CR	CR	RE	(blank)
Lehtokurppa <i>Scolopax rusticola</i>	LC	LC	LC	400 000
Mustapyrstökuiri <i>Limosa limosa</i>	EN	EN	EN	220–260
Punakuiri <i>Limosa lapponica</i>	LC	LC	NT ^o	4000–6000
Pikkukuovi <i>Numenius phaeopus</i>	LC	LC	LC	74000
Kuovi <i>Numenius arquata</i>	NT	LC	LC	160000
Mustaviklo <i>Tringa erythropus</i>	NT	LC	LC	25000
Punajalkaviklo <i>Tringa totanus</i>	VU	NT	LC	9000–12000
Lampiviklo <i>Tringa stagnatilis</i>	VU ^{oo}	NA	–	0–10
Valkoviklo <i>Tringa nebularia</i>	LC	LC	LC	110000
Metsäviklo <i>Tringa ochropus</i>	LC	LC	LC	340000
Liro <i>Tringa glareola</i>	NT	LC	LC	770000
Rantakurvi <i>Xenus cinereus</i>	CR	CR	CR	6–10
Rantasipi <i>Actitis hypoleuca</i>	LC	NT	LC	220000–360000
Karikukko <i>Arenaria interpres</i>	EN	VU	LC	2800–4600
Vesipääsky <i>Phalaropus lobatus</i>	VU	VU	LC	14000–18000
Merikihu <i>Stercorarius parasiticus</i>	LC	LC	LC	1000–1200
Tunturikihu <i>Stercorarius longicaudus</i>	NT	LC	LC	200–10000
Pikkulokki <i>Larus minutus</i>	LC	LC	LC	20000–26000
Naurulokki <i>Larus ridibundus</i>	VU	NT	VU	190000–200000
Kalalokki <i>Larus canus</i>	LC	LC	LC	140000–180000
Selkälokki <i>Larus fuscus</i>	EN	VU	VU	12000–16000
Harmaalokki <i>Larus argentatus</i>	LC	LC	LC	50000–70000
Merilokki <i>Larus marinus</i>	NT	LC	LC	3600–5400
Räyskä <i>Sterna caspia</i>	LC	NT	VU	2200–2200
Kalatiira <i>Sterna hirundo</i>	LC	LC	LC	60000–140000
Lapintiira <i>Sterna paradisaea</i>	LC	LC	LC	120000–180000
Pikkutiira <i>Sterna albifrons</i>	EN	EN	EN	138–144
Mustatiira <i>Chlidonias niger</i>	CR	EN	VU ^{oo}	30–50
Etelänkiisla <i>Uria aalge</i>	EN	EN	VU ^o	80–260
Ruokki <i>Alca torda</i>	LC	LC	LC	15800–23400
Riskilä <i>Cepphus grylle</i>	EN	LC	NT	14000–22400
Kesykyhky <i>Columba livia</i>	LC	LC	LC	40 000

Laji	Luokka 2015	Luokka 2010	Luokka 2000	Yksilömäärä 2015
Uuttukyyhky <i>Columba oenas</i>	LC	LC	LC	11 000
Sepelkyyhky <i>Columba palumbus</i>	LC	LC	LC	600 000
Turkinkyyhky <i>Sreptopelia decaocto</i>	EN	VU	VU ^o	200–400
Turturikyyhky <i>Sreptopelia turtur</i>	CR	CR	VU ^o	10–20
Käki <i>Cuculus canorus</i>	LC	LC	NT	220 000
Huuhkaja <i>Bubo bubo</i>	EN	NT ^o	LC	1 500
Tunturipöllö <i>Bubo scandiaca</i>	CR	CR	EN	0–20
Hiiripöllö <i>Surnia ulula</i>	LC	LC	LC	600–9800
Varpuspöllö <i>Glaucidium passerinum</i>	NT	LC	LC	7 100
Lehtopöllö <i>Strix aluco</i>	LC	LC	LC	2 300
Viirupöllö <i>Strix uralensis</i>	LC	LC	LC	8 300
Lapinpöllö <i>Strix nebulosa</i>	LC	LC	LC	200–4200
Sarvipöllö <i>Asio otus</i>	LC	LC	LC	4 400
Suopöllö <i>Asio flammeus</i>	LC	LC	LC	5 900
Helmipöllö <i>Aegolius funereus</i>	NT	NT	LC	8 500
Kehräätä <i>Caprimulgus europaeus</i>	LC	LC	NT	6000–10000
Tervapääsky <i>Apus apus</i>	VU	LC	LC	39 000
Kuningaskalastaja <i>Alcedo atthis</i>	CR	CR	NE	2–30
Käenpiika <i>Jynx torquilla</i>	LC	NT	VU	25 000
Harmaapäätikka <i>Picus canus</i>	LC	LC	NT	7 500
Palokärki <i>Dryocopus martius</i>	LC	LC	LC	63 000
Käpytikka <i>Dendrocopos major</i>	LC	LC	LC	820 000
Valkoselkätikka <i>Dendrocopos leucotos</i>	VU	EN	CR	380–380
Pikkutikka <i>Dendrocopos minor</i>	LC	LC	VU	7 800
Pohjantikka <i>Picoides tridactylus</i>	LC	LC	NT	54 000
Kangaskiuru <i>Lullula arborea</i>	VU	LC	NT	8 400
Kiuru <i>Alauda arvensis</i>	LC	LC	LC	450 000
Tunturikiuru <i>Eremophila alpestris</i>	CR	CR	CR	0–20
Törmäpääsky <i>Riparia riparia</i>	VU	VU	LC	46 000
Haarapääsky <i>Hirundo rustica</i>	NT	LC	LC	270 000
Räystäspääsky <i>Delichon urbicum</i>	EN	LC	LC	140 000
Metsäkirvinen <i>Anthus trivialis</i>	LC	LC	LC	3,5 milj.
Niittykirvinen <i>Anthus pratensis</i>	NT	NT	LC	1,1 milj.
Lapinkirvinen <i>Anthus cervinus</i>	VU	VU	LC	2000–4000
Luotokirvinen <i>Anthus petrosus</i>	LC	LC	LC	2800–3800
Keltävästäräkki <i>Motacilla flava</i>	NT	VU	LC	1,1 milj.
Sitruunavästäräkki <i>Motacilla citreola</i>	EN ^o	VU ^{oo}	–	10–60
Virtävästäräkki <i>Motacilla cinerea</i>	VU ^o	VU ^{oo}	NE	60–120
Västäräkki <i>Motacilla alba</i>	LC	LC	LC	990 000
Tilhi <i>Bombycilla garrulus</i>	LC	LC	LC	160 000
Koskikara <i>Cinclus cinclus</i>	VU	VU	NT ^o	500–700
Peukaloinen <i>Troglodytes troglodytes</i>	LC	LC	LC	220 000
Rautiainen <i>Prunella modularis</i>	LC	LC	LC	970 000
Punarinta <i>Erithacus rubecula</i>	LC	LC	LC	4,6 milj.
Satakieli <i>Luscinia luscinia</i>	LC	LC	LC	42 000

Laji	Luokka 2015	Luokka 2010	Luokka 2000	Yksilömäärä 2015
Sinirinta <i>Luscinia svecica</i>	LC	NT	LC	110 000
Sinipyrstö <i>Tarsiger cyanurus</i>	NT	VU	VU ^o	5 200
Mustaleppälintu <i>Phoenicurus ochruros</i>	LC ^{oo}	NT ^{oo}	NE	300–600
Leppälintu <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	LC	LC	LC	1,2 milj.
Pensastasku <i>Saxicola rubetra</i>	LC	LC	NT	460 000
Kivitasku <i>Oenanthe oenanthe</i>	NT	VU ^o	NT	160 000
Sepelrastas <i>Turdus torquatus</i>	EN	VU ^o	NT ^o	100–300
Mustarastas <i>Turdus merula</i>	LC	LC	LC	1,2 milj.
Räkättirastas <i>Turdus pilaris</i>	LC	LC	LC	3,2 milj.
Laulurastas <i>Turdus philomelos</i>	LC	LC	LC	2 milj.
Punakylkirastas <i>Turdus iliacus</i>	LC	LC	LC	2,8 milj.
Kulorastas <i>Turdus viscivorus</i>	LC	LC	LC	310 000
Pensassirkkalintu <i>Locustella naevia</i>	LC	LC	LC	3 900
Viitasirkkalintu <i>Locustella fluviatilis</i>	LC	LC	LC	4 900
Ruokosirkkalintu <i>Locustella luscinioides</i>	EN ^o	VU ^{oo}	–	4–20
Ruokokerttunen <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	LC	LC	LC	210 000
Viitakerttunen <i>Acrocephalus dumetorum</i>	LC	LC	LC	85 000
Luhtakerttunen <i>Acrocephalus palustris</i>	LC	LC	LC	41 000
Rytikerttunen <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	LC	LC	LC	50 000
Rastaskerttunen <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	VU	VU	VU ^o	500–1000
³ Pikkukultarinta <i>Iduna caligata</i>	VU ^o	VU ^{oo}	–	20–100
Kultarinta <i>Hippolais icterina</i>	LC	LC	LC	49 000
Kirjokerttu <i>Sylvia nisoria</i>	VU	EN	LC	400–1600
Hernekerttu <i>Sylvia curruca</i>	LC	LC	LC	590 000
Pensaskerttu <i>Sylvia communis</i>	LC	LC	LC	700 000
Lehtokerttu <i>Sylvia borin</i>	LC	LC	LC	1,7 milj.
Mustapääkerttu <i>Sylvia atricapilla</i>	LC	LC	LC	220 000
Idänuunilintu <i>Phylloscopus trochiloides</i>	LC	LC	LC	50 000
Läpynuunilintu <i>Phylloscopus borealis</i>	VU	NT ^{oo}	LC	1000–4000
Sirittäjä <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	LC	NT	LC	400 000
Tiltalti <i>Phylloscopus collybita</i>	LC	LC	VU	650 000
Pajulintu <i>Phylloscopus trochilus</i>	LC	LC	LC	14 milj.
Hippiäinen <i>Regulus regulus</i>	LC	LC	LC	2,1 milj.
Harmaasieppo <i>Muscicapa striata</i>	LC	LC	LC	3,4 milj.
Pikkusieppo <i>Ficedula parva</i>	LC	LC	NT	23 000
Kirjosieppo <i>Ficedula hypoleuca</i>	LC	LC	LC	1 milj.
Viiksitimali <i>Panurus biarmicus</i>	VU	NT	NT	1000–2000
Pyrstötiainen <i>Aegithalos caudatus</i>	LC	LC	LC	72 000
⁴ Hömötiainen <i>Poecile montanus</i>	VU	LC	LC	1,4 milj.
⁵ Lapintiainen <i>Poecile cinctus</i>	LC	LC	NT	160 000
⁶ Töyhtötiainen <i>Lophophanes cristatus</i>	VU	LC	LC	870 000
⁷ Kuusitiainen <i>Periparus ater</i>	LC	LC	LC	130 000
⁸ Sinitiaainen <i>Cyanistes caeruleus</i>	LC	LC	LC	1,3 milj.
Talitiaainen <i>Parus major</i>	LC	LC	LC	3,7 milj.
Pähkinänakkeli <i>Sitta europaea</i>	VU ^{oo}	NA	–	0–40

Laji	Luokka 2015	Luokka 2010	Luokka 2000	Yksilömäärä 2015
Puukiipijä <i>Certhia familiaris</i>	LC	LC	LC	470 000
Pussitiainen <i>Remiz pendulinus</i>	EN ^o	VU ^{oo}	–	2–30
Kuhankeittäjä <i>Oriolus oriolus</i>	EN	NT	LC	7 100
Pikkulepinkäinen <i>Lanius collurio</i>	LC	LC	NT	120 000
Isolepinkäinen <i>Lanius excubitor</i>	LC	LC	NT	18 000
Närhi <i>Garrulus glandarius</i>	LC	LC	LC	240 000
Kuukkeli <i>Perisoreus infaustus</i>	NT	NT	NT	160 000
Harakka <i>Pica pica</i>	LC	LC	LC	390 000
Pähkinähakki <i>Nucifraga caryocatactes</i>	LC	LC	LC	4000–7000
Naakka <i>Corvus monedula</i>	LC	LC	LC	270 000
Mustavaris <i>Corvus frugilegus</i>	LC	LC	LC	3000–3200
Varis <i>Corvus corone</i>	LC	LC	LC	37 000
Korppi <i>Corvus corax</i>	LC	LC	LC	43 000
Kottarainen <i>Sturnus vulgaris</i>	LC	LC	NT	130 000
Varpunen <i>Passer domesticus</i>	VU	LC	NT	490 000
Pikkuvarpunen <i>Passer montanus</i>	LC	LC	LC	350 000
Peippo <i>Fringilla coelebs</i>	LC	LC	LC	15 milj.
Järripeippo <i>Fringilla montifringilla</i>	LC	LC	LC	2,6 milj.
Keltahemppo <i>Serinus serinus</i>	NA	NA	–	0–6
Viherpeippo <i>Carduelis chloris</i>	VU	LC	LC	580 000
Tikli <i>Carduelis carduelis</i>	LC	LC	LC	25 000
Vihervarpunen <i>Carduelis spinus</i>	LC	LC	LC	3,3 milj.
Hemppo <i>Carduelis cannabina</i>	LC	LC	LC	41 000
Vuorihemppo <i>Carduelis flavirostris</i>	EN ^o	VU ^{oo}	DD	0–20
Urpiaainen <i>Carduelis flammea</i>	LC	LC	LC	850 000
Tundraurpiaainen <i>Carduelis hornemanni</i>	LC	LC	LC	21 000
Kirjosiipikäpylintu <i>Loxia leucopterus</i>	LC	LC	LC	24 000
Pikkukäpylintu <i>Loxia curvirostra</i>	LC	LC	LC	780 000
Isokäpylintu <i>Loxia pytyopsittacus</i>	LC	LC	LC	150 000
Punavarpunen <i>Carpodacus erythrinus</i>	NT	NT	LC	270 000
Taviokuurna <i>Pipilo erythrophthalmus</i>	LC	LC	LC	29 000
Punatulkku <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	VU	LC	LC	380 000
Nokkavarpunen <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	LC	LC	NT ^o	2000–3000
Lapinsirkku <i>Calcarius lapponicus</i>	LC	LC	LC	290 000
Pulmunen <i>Plectrophenax nivalis</i>	EN	NT	LC	15 000
Keltasirkku <i>Emberiza citrinella</i>	LC	LC	LC	2 milj.
Peltosirkku <i>Emberiza hortulana</i>	EN	EN	VU	36 000
Pohjansirkku <i>Emberiza rustica</i>	NT	VU	LC	440 000
Pikkusirkku <i>Emberiza pusilla</i>	LC	LC	LC	45 000
Kultasirkku <i>Emberiza aureola</i>	CR	CR	CR	0–2
Pajusirkku <i>Emberiza schoeniclus</i>	VU	LC	LC	480 000

¹ jänkäsirriäinen *Calidris falcinellus* (*Limicola falcinellus*)

² suokukko *Calidris pugnax* (*Philomachus pugnax*)

³ pikkukultarinta *Iduna caligata* (*Hippolais caligata*)

⁴ hömötiäinen *Poecile montanus* (*Parus montanus*)

⁵ lapintiäinen *Poecile cinctus* (*Parus cinctus*)

⁶ töyhtötiäinen *Lophophanes cristatus* (*Parus cristatus*)

⁷ kuusitiäinen *Periparus ater* (*Parus ater*)

⁸ sinitiaäinen *Cyanistes caeruleus* (*Parus caeruleus*)

Liite 2: Lintujen punainen lista 2015

Appendix 2: The red list of breeding birds in Finland in 2015

Kriteerien koodit on esitetty taulukossa 1. Elinympäristön, uhanalaisuuden syiden ja uhkatekijöiden koodit on esitetty arviointioppaassa (Mannerkoski & Ryttyläinen 2007) ja edellisessä Punaisessa kirjassa (Rassi ym. 2010). Milloin uhanalaisuusluokkaa on laskettu, alkuperäinen kriteerien mukainen luokka on esitetty suluis-sa lopullisen luokan yhteydessä. Kriteerit esitetään vain uhanalaisista lajeista.

Muutoksen syyt: 1 = aito muutos, 2 = tiedon lisääntyminen, 4 = muuttunut tulkinta, 5 = uusi laji (Punaisen kirjan koodia 3 ei käytetty). ° = Arviointikriteerien perusteella saatua uhanalaisuusluokkaa on laskettu yhdellä luokalla Suomen ulkopuolelta saatavan täydennyksen vuoksi. °° = Arviointikriteerien perusteella saatua uhanalaisuusluokkaa on laskettu kahdella luokalla Suomen ulkopuolelta saatavan täydennyksen vuoksi.

Category and criteria codes according to IUCN principles. Codes for habitat (principle and other typical; Elinympäristö, ensijaiset, muut), causes of threat and threat factors (uhanalaisuuden syyt; uhkatekijät) are as in Rassi et al. (2010). Criteria are presented only for threatened species.

Codes for category change reasons (compared to 2010): 1 real change, 2 increased knowledge, 4 interpretation changed, 5 evaluated for the first time (the red list code 3 was not applied). ° = The category determined on the basis of the criteria was downgraded by one category, as the population in Finland is connected to a more viable population outside Finland. °° = The category determined on the basis of the criteria was downgraded by two categories, as the population in Finland is connected to a more viable population outside Finland.

Laji	Elinympäristö				Uhanalaisyden syyt	Uhkatekijät	Luokka 2010	Muutoksen syy
	Luokka 2015	Kriteerit	Ensijaiset	Muut				
<i>Accipiter gentilis</i> , kanahaukka, duvhök	NT		Mk		M, Mv	M, Mv	LC	1
<i>Acrocephalus arundinaceus</i> , rastaskerttunen, trastsångare	VU	D1	Rin	Rjn	S	S	VU	
<i>Aegolius funereus</i> , helmipöllö, pärluggla	NT		Mk	Sk, Sr, MI	Muu, MV, MI	Muu, Mv, MI	NT	
<i>Alcedo atthis</i> , kuningaskalastaja, kungfiskare	CR	D1	Vj	Vp	S	S, Vr, Muu	CR	
<i>Anas acuta</i> , joushisorsa, stjärtand	EN	A2abcd	Vs	Va, Vi	P, U	P, U	VU	1
<i>Anas penelope</i> , haapana, bläsand	VU	A2ab	Vs	Vi	P, N	P	LC	1
<i>Anas querquedula</i> , heinätaavi, ärta	EN	A2abcd	Vsr	Vi	P, U	P, U	VU	1
<i>Anser erythropus</i> , kiljuhanhi, fjällgås	CR	D1	Ts	Rj, Rin, S	P, U, H	U, H, P, Muu, S	CR	
<i>Anser fabalis</i> , metsähanhi, sädgås	VU	A2abc	Sr	M, Vsk, Iv	P, O, Vr	P, O, R, U	NT	2
<i>Anthus cervinus</i> , lapinkirvinen, rödstrupig piplärka	VU	C1; A2a	Ts	Sn	U	U, I	VU	
<i>Anthus pratensis</i> , niittykirvinen, ängspiplärka	NT		Sn	Tk, Ts, Iv, Ri, Rjn, Sr, Ik, Ij	U, Pm	U, Pm	NT	
<i>Apus apus</i> , tervapääsky, tornseglare	VU	A2	Ir	Mkh, Mkv, MI	?	?	LC	1
<i>Aquila chrysaetos</i> , maakotka, kungsörn	VU	D1	Mk	S	P, H, Ke, Mv	H, Mv, P, R	VU	
<i>Aquila clanga</i> , kiljukotka, större skrikörn	CR	D1	Rj	Mk	P, H, Muu, U	P, H, Muu, Mv, S	CR	

Laji	Luokka 2015	Kriteerit	Elinympäristö		Uhanalaisuuden syyt	Uhkatelijät	Luokka 2010	Muutoksen syy
			Ensisijaiset	Muut				
<i>Arenaria interpres</i> , karikukko, roskarl	EN	A2ab	Ri		U, Vie	U	VU	1
<i>Aythya ferina</i> , punasotka, brunand	EN	A2abcd	Vsr		Vie, muu	Vie, muu, P, Kil	VU	1
<i>Aythya fuligula</i> , tukkasotka, vigg	EN	A2abcd	Vs	Vi	muu	muu	VU	1
<i>Aythya marila</i> , lapasotka, bergand	EN	A2abcd	Vi	Vsk	P, Kh	P, Kh, U, H, I, Kil, Vie	EN	
<i>Bubo bubo</i> , huuhkaja, berguv	EN	A2ab	K	Mk	H, Muu, P	H, Muu, P	NT ^o	1
<i>Bubo scandiaca</i> , tunturipöllö, fjälluggla	CR	D1	Tk	Iv, Vi	Ke, P, H	H, Ke, Muu, I	CR	
<i>Buteo buteo</i> , hiirihaukka, ormvärk	VU	A2ab	Mk		U, M, I	U, M, I, Mv	VU	
<i>Buteo lagopus</i> , piekana, fjällvräk	EN	A2ab	Tk	K, Mk	Muu	I, Muu	LC	2
<i>Calidris alpina alpina</i> , suosirri, kärrsnäppa	NT		Ts	Tk	?	I, ?	LC	1
<i>Calidris alpina schinzii</i> , etelänsuosirri, sydlig kärrsnäppa	EN	D1	Rin	Rit	N, R, H	N, H, S	CR	1
<i>Calidris falcinellus</i> , jätkäsirriäinen, myrsnäppa	NT		Sn	Ts, Va			LC	1
<i>Calidris maritima</i> , merisirri, skärsnäppa	EN	D1	Tk	Ts, Ri	S	S, I, Kh	VU ^{oo}	4
<i>Calidris minuta</i> , pikkusirri, småsnäppa	EN ^o	D1	Tk	Ts	S	S, I	NA	2
<i>Calidris pugnax</i> , suokukko, brushane	CR	A2abc	Sn	Rjn, Rin	N, O, U	N, O, U, P	EN	1
<i>Calidris temminckii</i> , lapinsirri, mosnäppa	EN	A2abc	Rjn	Tk, Ts, Rjt, Sn, Ij, Rin	N, Vr	N, U, R, H, I	VU	1
<i>Carduelis chloris</i> , viherpeippo, grönfink	VU ^o	A2abe	Ip	Iv, Mk, MI	Vie	Vie	LC	1
<i>Carduelis flavirostris</i> , vuorihemppo, vinterhämppling	EN ^o	D1	Tl		I	I, S	VU ^{oo}	4
<i>Carpodacus erythrinus</i> , punavarpuinen, rosenfink	NT		lt	Ip, Io, Ih, Rin, Mkt, MI			NT	
<i>Cephus grylle</i> , riskilä, tobisgrissla	EN	A2abe	Vi	Rik	Kh, Vie, P	Kh, Vie, P	LC	1
<i>Charadrius dubius</i> , pikkutylli, mindre strandpipare	NT		Io	Ij, Rj, Ri			LC	1
<i>Charadrius hiaticula</i> , tylli, större strandpipare	NT		Rj	Ri, Ts, Ij			NT	
<i>Charadrius morinellus</i> , keräkurmitsa, fjällpipare	VU	A2abc	Tk		U	U, I	NT	
<i>Chlidonias niger</i> , mustatiira, svarttärna	CR	D1	Vsr		S	S, Vie, Vr	EN	1
<i>Cinclus cinclus</i> , koskikara, strömstare	VU	D1	Vj	Vk, Vp	Muu, H	H	VU	
<i>Circus cyaneus</i> , sinisuohaukka, blå kärrhök	VU	A2ab	S	Iv, Mk	Muu	Muu	VU	

Laji	Luokka 2015	Kriteerit	Elinympäristö		Uhanalaisuuden syyt	Uhkatekijät	Luokka 2010	Muutoksen syy
			Ensisijaiset	Muut				
<i>Circus macrourus</i> , arosuohaukka, stäpphök	EN ^o	D1	Iv	Sr	U	P	NA	5
<i>Circus pygargus</i> , niittysuohaukka, ängshök	EN ^o	D1	Rin	Iv, Rjn	Vr, U, H	Vr, U, H, P, S	EN ^o	
<i>Clangula hyemalis</i> , alli, alfägel	NT		Va	Vsk, Ts, Vi	Kh, U, P	Kh, U, P	LC	1
<i>Coturnix coturnix</i> , viiriäinen, vaktel	VU	D1	Iv		P, Pm, U	P, Pm, Muu	EN	1
<i>Delichon urbicum</i> , räystäspääsky, hussvala	EN	A2ab	Ir	Kr	U, Pm	U, Pm	LC	1
<i>Dendrocopos leucotos</i> , valkoselkätikka, vitryggig hackspett	VU	D1	Mlv	Mkt, Ip	Ml, Mp, R	Ml, Mp	EN	1
<i>Emberiza aureola</i> , kultasirkku, gyllensparv	CR	D1	Rin	Rjn	U, P	P, N, S, U	CR	
<i>Emberiza hortulana</i> , peltosirkku, ortolansparv	EN	A2ab	Iv	In	U, Pm	U, Pm	EN	
<i>Emberiza rustica</i> , pohjansirkku, videsparv	NT		Sr	Sk, Mkt, Mlk			VU	1
<i>Emberiza schoeniclus</i> , pajusirkku, sävsparv	VU	A2ab	Rin	Vsr, Io, Sjn, S	Muu	Muu	LC	1
<i>Eremophila alpestris</i> , tunturikiuru, berglärka	CR	D1	Tk		U	U, I, Muu	CR	
<i>Falco peregrinus</i> , muuttohaukka, pilgrimsfalk	VU	D1	Sn	K	Kh, P, O	H, Ke, Vr, O	VU	
<i>Falco rusticolus</i> , tunturihaukka, jaktfalk	CR	D1	Tk		P, H, Vie	H, Ke, I	EN ^o	1
<i>Fulica atra</i> , nokikana, sothöna	EN	A2ab	Vsr	Vi	Muu	P, Muu	LC	1
<i>Gallinago gallinago</i> , taivaanvuohi, enkelbeckasin	VU	A2ab	Sn	Rjn, Rin, Sr, Ik, Va	?	P, Muu	LC	1
<i>Gallinago media</i> , heinäkurppa, dubbelbeckasin	CR	D1	Iv	Ik, Rjn	N	N, U, P, Pm, S	CR	
<i>Gallinula chloropus</i> , liejukana, rörhöna	VU	D1	Vsr	Vi	S	S	VU	
<i>Glaucidium passerinum</i> , varpuspöllö, sparvuggla	NT		M		Mv, Ml, Muu	Mv, Ml, Muu	LC	1
<i>Haliaeetus albicilla</i> , merikotka, havsörn	VU	D1	Vi	Vs, M	Kh, M, R, P, H	H, R, M, Mv, P	VU	
<i>Hirundo rustica</i> , haarapääsky, ladusvala	NT		Ir		U, Pm	U, Pm	LC	1
<i>Iduna caligata</i> , pikkukultarinta, stäppsångare	VU ^o	D1	Iv	In	S	S, N, Pm	VU ^{oo}	
<i>Lagopus lagopus</i> , riekko, dalripa	VU	A2abc	Sr	Mk, Mt, Ts, Vi	O, I	O, I	NT	1
<i>Lagopus muta</i> , kiiruna, fjällripa	NT	A2ab	Tl		I,	I, P	LC	1
<i>Larus fuscus</i> , selkälökki, silltrut	EN	A2ab	Vsk	Rj, Vi, Ri	H, P, Kil, Kh, Vie	Kh, H, P, Kil, P, U, Vie	VU	1
<i>Larus marinus</i> , merilökki, havstrut	NT	A2ab	Vi	Ri, Sn, Vsk, Rj, Ir	Muu	Muu	LC	

Laji	Luokka 2015	Kriteerit	Elinympäristö		Uhanalaisuuden syyt	Uhkatelijät	Luokka 2010	Muutoksen syy
			Ensisijaiset	Muut				
<i>Larus ridibundus</i> , naurulokki, skrattmås	VU	A2ab	Vi	Ri, Vsr, Rjn, Vsk, Sn, Va, Ij	H, Pm, P, Muu	Muu, H, Pm, Vie	NT	1
<i>Limosa limosa</i> , mustapyrstökuiri, rödspov	EN	D1	Rin	Iv, Rjn, Ik, Sn	S	N, H, Pm, S	EN	
<i>Locustella luscinioides</i> , ruokosirkkalintu, vassångare	EN ^o	D1	Rjn	Rin	S	S	VU ^{oo}	4
<i>Lophophanes cristatus</i> , töyhtötiainen, tofsmes	VU	A2ab	Mkk	Sr	MI, Mv	ML, Mv	LC	1
<i>Lullula arborea</i> , kangaskiuru, trädläarka	VU	A1ab	K	Mkh, Mkk, Mkp, Io	N	S	LC	1
<i>Melanitta fusca</i> , pilkkasiipi, svärta	EN	A2abcd: EN	Vi	Vsk	P, Kh, Vie	P, Kh, Vie, H, I	NT	1
<i>Mergus merganser</i> , isokoskelo, storskrake	VU	A2abc	Vsk	Vi	?	?, Kh, P, Vie	NT	1
<i>Mergus serrator</i> , tukkakoskelo, småskrake	EN	A2abc	Vsk	Vi	?	?, Kh, P, Vie	NT	1
<i>Milvus migrans</i> , haarahaukka, brunglada	CR	D1	Mk	Rjm	U, P	U, Mv	CR	
<i>Motacilla cinerea</i> , virtavästäräkki, forsärla	VU ^o	D1	Vk	Vj, Vp	S	S	VU ^{oo}	
<i>Motacilla citreola</i> , sitruunavästäräkki, citronärla	EN ^o	D1	Rin	Rjn, Ik	N, S	N, S	VU ^{oo}	4
<i>Motacilla flava</i> , keltavästäräkki, gulärla	NT		Sn	Sr, Iv, Rjn, Rin, Ts, Ik, Ij, Mkk	U, Pm, O, N	U, O, N	VU	1
<i>Numenius arquata</i> , kuovi, storspov	NT		Iv	Rjn, Rin, Sn, Sr, Ik	Pm, P	Pm, P	LC	1
<i>Oenanthe oenanthe</i> , kivitasku, stenskvätta	NT		Iv	K, Tl, Ir, Ij, Rik, Rjk, Mt, Mkk	U, Pm	U, Pm	VU ^o	1
<i>Oriolus oriolus</i> , kuhankeittäjä, sommargylling	EN	A2ab	MI	Rim, Rjm	U	U	NT	1
<i>Panurus biarmicus</i> , viiksitimali, skägges	VU	D1	Rin	Vsr, Rjn, Vi	S	S	NT	1
<i>Passer domesticus</i> , varpunen, gråsparv	VU	A2ab	lr	lp	Pm, ?		LC	1
<i>Perisoreus infaustus</i> , kuukkeli, lavskrika	NT		Mk		M	Mv	NT	
<i>Pernis apivorus</i> , mehiläishaukka, bivråk	EN	A2abcd	Mk	MI	U, P, Pm	U, Pm	VU	1
<i>Phalaropus lobatus</i> , vesipääsky, smalnåbbad simsnäppa	VU	A2abc	Sn	Ts, Va, Ri	O, U, S	O, U, S, I	VU	
<i>Phylloscopus borealis</i> , lapinuunilintu, nordsångare	VU	A2a; D1	MI	Mt, Mkt	U	U	NT ^{oo}	1
<i>Plectrophenax nivalis</i> , pulumunen, snösparv	EN	A2ab	Tl	Tk	I	I	NT	1
<i>Podiceps auritus</i> , mustakurkku-uikku, svarthakedopping	EN	A2abc	Vsr	Vi	Kil, U, Kh	Kh, U, Kil	VU	1
<i>Podiceps cristatus</i> , silkkiiukku, skäggdopping	NT		Vsr	Vi	Vr, Vie	muu	LC	1

Laji	Luokka 2015	Kriteerit	Elinympäristö		Uhanalaisuuden syyt	Uhkatekijät	Luokka 2010	Muutoksen syy
			Ensisijaiset	Muut				
<i>Poecile montanus</i> , hömötiainen, tallita	VU	A2ab	Mk		MI, Mv	MI, Mv	LC	1
<i>Porzana parva</i> , pikkuhuitti, mindre sumphöna	EN ^o	D1	Rjn	Vsr, Rin	Vr, S	Vr	VU ^{oo}	4
<i>Pyrrhula pyrrhula</i> , punatulkku, domherre	VU	A2ab	Mkt	MI	?	?	LC	1
<i>Remiz pendulinus</i> , pussitiainen, pungmes	EN ^o	D1	Rim	Rjm	S	S	VU ^{oo}	4
<i>Riparia riparia</i> , törmäpääsky, backsvala	VU	A2ab	Io	Vj, Ris, Ij	U, N	U, N	VU	
<i>Sitta europaea</i> , pätkinänakkeli, nötväcka	VU ^{oo}	D1	lp	MI	S	S	NA	5
<i>Somateria mollissima</i> , haahka, ejder	VU	A2abcde	Vi		Vie, Kh, I, U	Vie, Kh, I, U, P	NT	1
<i>Streptopelia decaocto</i> , turkinkyyhky, turkduva	EN	A2ab; C1; D1	Ip		S	S, Muu	VU	1
<i>Streptopelia turtur</i> , turturikyhyky, turturduva	CR	A2abc; D1	MI	Mk, Iv, Ip	U, P	U, P, Pm	CR	
<i>Stercorarius longicaudus</i> , tunturikihi, fjällabb	NT		Tk		Muu	I	LC	1
<i>Sterna albifrons</i> , pikkutiira, småtärna	EN	D1	Vi	Rih	H, R, Muu	H, U, S	EN	
<i>Sylvia nisoria</i> , kirjokerttu, höksångare	VU	D1	In	Ih, Ip, MI, Rin	U	U, N	EN	1
<i>Tachybaptus ruficollis</i> , pikku-uikku, smådopping	EN ^o	D1	Vsr		S	S	VU ^{oo}	4
<i>Tadorna tadorna</i> , ristisorsa, gravand	VU	D1	Vi	Rih, Rik	H, R	H, R	VU	
<i>Tarsiger cyanurus</i> , sinipyrstö, blåstjärt	NT		Mkv		Mv, U	Mv, U	VU	1
<i>Tringa erythropus</i> , mustaviklo, svartsnäppa	NT		Sn	Mkk, Ts	M, O	M, O	LC	1
<i>Tringa glareola</i> , liro, grönbena	NT		Sn	Sr, Rjn, Ik			LC	1
<i>Tringa stagnatilis</i> , lampiviklo, dammsnäppa	VU ^{oo}	D1	Rjn	Rin	S	S	NA	5
<i>Tringa totanus</i> , punajalkaviklo, rödbena	VU	A2ab	Ri	Rjn, Ik, Sr, Sn, Ts	N	N, Vie	NT	1
<i>Turdus torquatus</i> , sepelrastas, ringtrast	EN	D1	TI		S	S, I	VU ^o	4
<i>Uria aalge</i> , etelänkiisla, sillgrissla	EN	D1	Vi	Rik	S	Kh, H, U, P, S, Vie	EN	
<i>Xenus cinereus</i> , rantakurvi, tereksnäppa	CR	D1	Ij	Ri	Ke, H, R, N	R, H, Kh, S, Vie	CR	

Liite 3 • Appendix 3

Lajien uhanalaisuuden arvioinnissa käytetyt elinympäristöt Suomessa

Suomessa uhanalaisarvioinneissa käytetty elinympäristöluokittelu on julkaistu edellisessä Punaisessa kirjassa (Rassi ym. 2010, ks. myös Mannerkoski & Rytteri 2007). Luokittelu on hierarkkinen, ja siitä käytetään tarkoituksemukaista tasoa. Tässä raportissa käytetty käsite pääelinympäristötyyppi viittaa lihavoinnilla osoitettuun ylimpään tasoon paitsi, että vedet on luokiteltu tasolla Itämeri ja muut (sisävedet). Tunturipaljakkaa nimitetään tässä raportissa avotunturiksi ja perinneympäristöjä ja muita ihmisen muuttamia ympäristöjä kulttuuriympäristöiksi. Kallioiden kohdalla ei tässä esitetä toista tasoa ja soiden kohdalla kolmatta tasoa, koska niitä ei lintujen arvioinnissa käytetty.

M = Metsät

- Mk = kangasmetsät (tarkemmin iälleen määrittelemättömät)
 Mkk = kuivahkot ja sitä karummat kankaat
 Mkt = tuoreet ja lehtomaiset kankaat
 Ml = lehtometsät (tarkemmin iälleen määrittelemättömät, voivat olla myös kuusivaltaisia)
 Mlt = tuoreet ja kuivat lehdot
 Mlk = kosteat lehdot
 Mt = tunturikoivikot (sisältää myös lehdot)

Metsäelinympäristöä tarkentavat lisämerkinnät, joita voidaan käyttää kaikkien edellä lueteltujen elinympäristötyyppien yhteydessä:

- v = vanhat metsät (myös runsaasti lahopuuta sisältävät nuoremmat metsät)
 h = harjumetsät, myös puoliavoimet
 p = metsäpaloalueet ja muut luontaisen sukkession alkuvaiheen metsät

S = Suot

- Sl = letot
 Sn = nevat
 Sr = rämeet
 Sk = korvet

V = Vedet

- Vi = Itämeri
 Vs = järvet ja lammet
 Vsk = karut järvet ja lammet
 Vsr = rehevät järvet ja lammet
 Va = lampareet ja allikot (myös rimmet)
 Vj = joet
 Vp = purot
 Vk = kosket
 Vl = lähteiköt

R = Rannat**Ri = Itämeren rannat**

- Rim = rantametsät ja tulvametsät
 Rih = hietikkorannat
 Rin = niitty- ja luhtarannat
 Rik = kalliorannat
 Ris = sora-, somerikko ja kivikkorannat
 Rit = avoimet tulvarannat (liejukot ym.)

Rj = järven- ja joenrannat

- Rjm = rantametsät ja tulvametsät
 Rjh = hietikkorannat
 Rjn = niitty- ja luhtarannat
 Rjk = kalliorannat
 Rjs = sora- ja kivikkorannat
 Rjt = avoimet tulvarannat

Elinympäristöjä Rim ja Rjm ei käytetä ranta- ja tulvametsissä esiintyvälle metsälajeille ellei esiintyminen ole sidoksissa rantoihin tai tulvan vaikutukseen.

K = Kalliot (myös siirtolohkareet)**T = Tunturipaljakat** (puurajan yläpuoliset alueet, ei kuitenkaan kalkkikalliot ja paljas kalkkima)

- Tk = tunturikankaat
 Tl = tunturikalliot, -louhikot ja -kivikot
 Tn = tunturiniityt
 Ts = tunturikosteikot (suot, rannat, lumimaat)

I = Kulttuuriympäristöt (perinneympäristöt ja muut ihmisen muuttamat ympäristöt)

- In = kuivat niityt ja kedot
 It = tuoreet niityt
 Ih = hakamaat ja lehdesniityt
 Ik = kosteat niityt, ojanpientareet
 Io = ojat ja muut kaivannot
 Iv = viljelymaat
 Ip = puistot, pihamaat ja puutarhat
 Ij = ruderaattialueet, tienvieret ja ratapenkereet
 Ir = rakennukset (ja rakenteet)

Liite 4 • Appendix 4

Lajien uhanalaisuuden arvioinnissa käytetyt uhanalaisuuden syyt ja uhkatekijät Suomessa

(Mannerkoski & Rytteri 2007, Rassi ym. 2010). Uhanalaistumiseen johtaneet tekijät erotetaan lajia tulevaisuudessa uhkaavista. Usein syyt ja uhat ovat samoja; toisaalta kanta on voinut pienentyä esim. pyynnin tai aikaisempien elinympäristömuutosten takia niin pieneksi, että pelkkä satunnaisille tekijöille altistava kannan pieni koko on tällä hetkellä merkittävin uhkatekijä. Uhkatekijöitä on ohjeistuksessa tarkistettu edelliseen Punaiseen kirjaan nähden mm. luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa käytettyjen uhkatekijöiden pohjalta. Uusina erillisinä uhkatekijöinä mukana ovat pellonraivaus ja vieraat lajit. Metsien ikärakenteen muutokset on jaettu kahdeksi erilliseksi uhkatekijäksi. Satunnaistekijät (S) käsittää kannan tai esiintymisalueen pienuuden. Monien uhkatekijöiden määrittelyjä on tarkennettu. Määrittelyjä on muutettu linnuille soveliaiksi.

Koodi	Uhanalaisuuden syyn tai uhkan kuvaus
P	Pyynti: metsästys, kalastus ja laitton tappaminen, myös esimerkiksi lintujen jääminen kalanpyydyksiin
Ke	Keräily
H	Häirintä ja liikenne
Ku	Kuluminen: maa- ja kallioperän kuluminen, esim. tallaamisen, maastoajon, kalliokiipeilyn tai ylläpidon vuoksi
R	Rakentaminen (maalla): asutukseen, elinkeinoihin, liikenteeseen ja virkistyskäyttöön liittyvä rakentaminen tierakentaminen, rakentamiseen liittyvät maansiirrot ja läjitykset
Ks	Kaivannaistoiminta: maa-aineksen ja kalliokiviaineksen otto, kaivostoiminta
Pm	Peltomaiden muutokset: salaojitus, viljelytapojen muutokset, karjanhoidon muutokset (ei laidunten sulkeutuminen), koneiden käyttö ja viljeltävien lajien vaihdot (ei torjunta-aineet)
Pr	Pellonraivaus: metsien, soiden ja niittyjen muuttaminen pelloiksi
N	Avoimien alueiden sulkeutuminen: mm. niitty- ja hakamaiden sekä metsälaidunten sulkeutuminen laidunnuksen ja niiton loputtua, sorakuoppien ja muiden avointen kenttien metsittäminen ja umpeenkasvu.
M	Metsien uudistamis- ja hoitotoimet: toimet, jotka eivät sisälly seuraaviin uhkatekijöihin, esim. maa-perän muokkaus; uhanalaisuuden syynä on metsien käyttö; tarkennetaan työdokumentoinnissa.
Mp	Metsien puulajisuhteiden muutokset: lehtipuiden väheneminen ja lehtojen kuusettuminen
Mv	Vanhojen metsien ja kookkaiden puiden väheneminen
Mk	Kuloalueiden ja muiden luontaisen sukcession alkuvaiheiden väheneminen
Ml	Lahopuun väheneminen: lahoavan puuaineksen, kuolleiden tai kuolevien puiden sekä oksien, laho- ja kolopuiden väheneminen
O	Ojitus ja turpeenotto (ei purojen perkaukset), myös kunnostusojitus ja aikaisemmin tehdyn ojituksen myöhäisemmät vaikutukset
Vr	Vesirakentaminen: voimalaitokset, saha- ja myllypadot, vesien säännöstely, ruoppaukset ja perkaukset (myös purojen), rantavyöhykkeen rakenteellinen muuttaminen (esim. pengerrykset), järvien laskut, tekoaltaiden rakentaminen, pohjaveden otto ja lähteiden hyödyntäminen, mm. pohjaveden pinnan laskun aiheuttamat muutokset
Kh	Kemialliset haittavaikutukset: ympäristömyrkyt, torjunta-aineet, ilman ja vesien saasteet, öljyvaHINGOT sekä rehevöittävä laskeuma

I	Ilmastonmuutos: ennustettu ilmaston lämpeneminen, sademäärien lisääntyminen ja äärimmäisten sääilmiöiden yleistymisen seuraavien 20–30 vuoden aikana (käytetään vain, kun on erityisiä perusteita ko. lajiin kohdistuville vaikutuksille)
S	Satunnaistekijät: satunnaistekijöiden aiheuttama uhka kun kanta tai esiintymisalue on hyvin pieni, myös lyhytaikaiset ilmastonmuutokset
Kil	Kilpailu: muiden lajien aiheuttama kilpailu
Ris	Risteytyminen: muiden lajien aiheuttama risteytyminen
Kv	Suuret kannan vaihtelut
U	Muutokset Suomen ulkopuolella: esim. elinympäristöjen muutokset lintujen talvehtimisalueilla tai muuton aikaisilla levähdysalueilla
Vie	Vieraiden lajien aiheuttamat uhat (kilpailu, risteytyminen, taudit, ekosysteemimuutokset)
Muu	Muu tunnettu syy: määriteltyihin uhkatekijöihin sisällymätön tunnettu syy, tarkennetaan työkäytännössä.
?	Syy tuntematon

KUVAILULEHTI

Julkaisija	Ympäristöministeriö Suomen ympäristökeskus	Julkaisu-aika Tammikuu 2016
Tekijät	Juha Tiainen, Markku Mikkola-Roos, Antti Below, Aili Jukarainen, Alekski Lehtikoinen, Teemu Lehtiniemi, Jorma Pessa, Ari Rajasärkkä, Jukka Rintala, Päivi Sirkkiä & Jari Valkama	
Julkaisun nimi	Suomen lintujen uhanalaisuus 2015 The 2015 Red List of Finnish Bird Species	
Tiivistelmä	<p>Suomen lintujen uhanalaisuustarkastelu tehtiin vuonna 2015 samoilla Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) kriteereillä kuin vuosien 2010 ja 2000 tarkastelut. Tarkasteltavina oli 248 lajia, joista uhanalaisuusarvio tehtiin 244 lajille. Suosirrin kaksi alalajia tarkasteltiin erikseen, joten tarkasteltavia taksoneita oli 249. Suosirrin alalajit rinnastettiin lajeihin tarkastelussa.</p> <p>Arvioiduista 245 lajista 87 (36 % arvioiduista) on uhanalaisia, 23 (9 %) silmälläpidettäviä ja 135 (55 %) elinvoimaisia. Uhanalaisista lajeista on 13 (5 %) äärimmäisen ja 36 (16 %) erittäin uhanalaisia sekä 38 (16 %) vaarantuneita. Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit muodostavat yhdessä punaisen listan, jolla on siis 110 lajia (45 % arvioiduista). Edellisessä arvioinnissa uhanalaisia oli 59 (24 %), silmälläpidettäviä 30 (13 %) ja elinvoimaisia 152 (63 %) ja punaisen listan lajeja 89 (37 %).</p> <p>Uhanalaisuus jakautuu lintulahkojen kesken epätasaisesti. Erityisesti sorsalinnuissa, päiväpetolinnuissa ja kahlaajalinnuissa on uhanalaisia ja punaisen listan lajeja enemmän kuin koko lajistossa keskimäärin, kun taas pöllölinnuissa ja varpuslinnuissa osuudet ovat pienempiä.</p> <p>Pääelinympäristötyypeittäin tarkasteltuna rantojen, avotunturin, Itämeren ja sisävesien linnustossa on enemmän uhanalaisia lajeja kuin koko lajistossa; soiden linnustossa punaisen listan lajeja on enemmän, mutta uhanalaisten osuus on koko lajistoa vastaava. Metsien lajistossa uhanalaisten ja punaisen listan lajien osuudet olivat selvästi pienemmät kuin koko lajistossa.</p> <p>Uhanalaisuutta aiheuttavista tekijöistä elinympäristön muutokset niin pesimäalueilla kuin muuttoreittien varrella ja talvehtimisalueilla ovat tärkeimpiä. Myös pyynti ja metsästys ovat tärkeitä uhanalaisuutta aiheuttavia tekijöitä, mutta ei niinkään meillä kuin muuttoreittien varrella ja talvehtimisalueilla. Metsästys meilläkin voi olla uhkatekijä, mutta siihen on aina mahdollista reagoida metsästyslainsäädännön mukaisilla rauhoituksilla.</p> <p>Arviointi tehtiin myös kahden Itämerellä talvehtivan lajin talvikannoille, allille (elinvoimainen) ja allihaahkalle (äärimmäisen uhanalainen). Muiden itämerellä talvehtivien lajien talvikannat ovat kasvussa, eikä muuta arviointia tehty niiden osalta.</p> <p>Arvioinnin yhteydessä päivitettiin alueellinen uhanalaistarkastelu, joka tehtiin nyt (samoin kuin aiemmin) metsäkasvillisuusvyöhykkeittäin.</p>	
Asiasanat	uhanalaisuudenarviointi, IUCN, uhanalaiset linnut, lajiston suojelu, punainen lista	
Rahoittaja/ toimeksiantaja	Ympäristöministeriö	
	ISBN 978-952-11-4552-0 (PDF)	
	Sivuja 49	Kieli suomi (englanti)
		Luottamuksellisuus julkinen
Julkaisun kustantaja	Ympäristöministeriö	

DOCUMENTATION PAGE

<i>Publisher</i>	Ministry of the Environment Finnish Environment Institute		<i>Date</i> January 2016
<i>Authors</i>	Juha Tiainen, Markku Mikkola-Roos, Antti Below, Aili Jukarainen, Aleksi Lehikoinen, Teemu Lehtiniemi, Jorma Pessa, Ari Rajasärkkä, Jukka Rintala, Päivi Sirkiä & Jari Valkama		
<i>Title of publication</i>	Suomen lintujen uhanalaisuus 2015 The 2015 Red List of Finnish Bird Species		
<i>Abstract</i>	<p>An evaluation of threatened and red-listed bird species in Finland was made during 2015 following the updated guidelines of the International Union for Conservation of Nature (IUCN) as in the former evaluations in 2010 and 2000. 248 species were treated, and 244 of them evaluated. The two Finnish subspecies of the Dunlin <i>Calidris alpina</i> were evaluated separately, and hence the number of taxa evaluated was 249. Dunlin subspecies were paralleled with full species.</p> <p>Of the 245 species evaluated, 87 (36 % of evaluated) are threatened, 23 (9 %) nearly threatened and 135 (55 %) least concern species. Of threatened species, 13 (5 % of evaluated) are critically endangered, 36 (16 %) endangered, and 38 (16 %) vulnerable. Threatened and nearly threatened species comprise the red list, which thus includes 110 species (45 % of evaluated). The former evaluation comprised 59 (24 %) threatened, 30 (13 %) nearly threatened and 152 (63 %) least concern species; the red list thus comprised 89 (37 %) species.</p> <p>Among orders, the proportions of threatened and red-listed species were unevenly distributed. The proportion is bigger than the average of all species especially in Anseriformes, Falconiformes and Charadriiformes, whereas the proportion is smaller in Strigiformes and Passeriformes.</p> <p>Examination by main habitat type revealed that the proportion of threatened species was larger than the average on shores, and in open fjell-country, the Baltic Sea and inland waters. Moreover the proportion of red-listed species was high in mires, though that of threatened species was not.</p> <p>The most important causes for being threatened were habitat changes both in breeding areas, and along migratory routes and in wintering areas. Hunting was also an important cause, but not in that extent in Finland as along migratory routes and in wintering areas. Hunting can be a threat also in Finland, but the domestic legislation allows, and is used for, reacting with prohibition of hunting.</p> <p>The winter population status of two species wintering in the Baltic Sea was also evaluated. These were <i>Clangula hyemalis</i> (least concern) and <i>Polysticta stelleri</i> (critically endangered). Other species overwintering in the Finnish Baltic Sea are increasing and not evaluated otherwise.</p> <p>In addition to the national evaluation, the 2010 regional evaluation by forest vegetation zones was updated.</p>		
<i>Keywords</i>	IUCN, threatened species, threat assessment, conservation of species, Red List, birds		
<i>Financier/ commissioner</i>	Ministry of the Environment		
	ISBN 978-952-11-4552-0 (PDF)		
	<i>No. of pages</i> 49	<i>Language</i> Finnish (English)	<i>Restrictions</i> For public use
<i>Financier of publication</i>	Ministry of the Environment		

PRESENTATIONSBLAD

<i>Utgivare</i>	Miljöministeriet Finlands miljöcentral	<i>Datum</i> Januari 2016
<i>Författare</i>	Juha Tiainen, Markku Mikkola-Roos, Antti Below, Aili Jukarainen, Aleksi Lehikoinen, Teemu Lehtiniemi, Jorma Pessa, Ari Rajasärkkä, Jukka Rintala, Päivi Sirkiä & Jari Valkama	
<i>Publikationens titel</i>	Suomen lintujen uhanalaisuus 2015 – The 2015 Red List of Finnish Bird Species (Rödlistade fåglar i Finland 2015)	
<i>Sammandrag</i>	<p>Hotbedömningen av Finlands fåglar gjordes 2015 med samma Internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier som bedömningarna 2010 och 2000. Antalet arter som granskades var 248, av vilka hotbedömning gjordes för 244 arter. De två underarterna av kärrsnäppa granskades separat och sålunda behandlades 249 taxa. Kärrsnäppans underarter jämfördes i behandlingen med arterna.</p> <p>Av de bedömda 245 arterna är 87 (36 % av de bedömda) hotade, 23 (9 %) nära hotade och 135 (55 %) livskraftiga. Av de hotade arterna är 13 (5 %) akut och 36 (16 %) starkt hotade samt 38 (16 %) sårbara. De hotade och nära hotade arterna utgör gemensamt rödlistan, som alltså omfattar 110 arter (45 % av de bedömda). I den tidigare bedömningen ingick 59 (24 %) hotade, 30 (13 %) nära hotade och 152 (63 %) livskraftiga och rödlistade arter (37 %).</p> <p>Hotgraden fördelar sig ojämnt mellan fågelordningarna. Speciellt bland andfåglarna, rovfåglarna och vadarna finns det flera hotade och rödlistade arter än i hela artbeståndet i genomsnitt, medan andelarna bland ugglorna och tättingarna är mindre.</p> <p>Betraktat enligt huvudsaklig livsmiljö finns det flera hotade arter bland strändernas, kalfjällens, Östersjöns och insjöarnas och åarnas fåglar än i hela artbeståndet; bland kärrfåglarna finns det flera rödlistade arter, men andelen hotade motsvarar hela artbeståndet. Bland skogsarterna var andelen hotade och rödlistade arter klart mindre än i hela artbeståndet.</p> <p>Av faktorerna som utgör hot för arterna är ändringarna i livsmiljön både i häckningsområdena och längs flyttsträcken samt i övervintringsområdena de viktigaste. Även fångst och jakt är viktiga hotorsaker, dock inte så mycket hos oss som längs flyttsträcken och i övervintringsområdena. Jakt kan även hos oss vara en hotfaktor, men det finns alltid möjligheter att reagera med fridlysningar i enlighet med jaktlagstiftningen.</p> <p>Även vinterbestånden av två arter som övervintrar i Östersjön bedömdes, alfågel (livskraftig) och alföräddare (akut hotad). Vinterbestånden för de övriga arterna som övervintrar i Östersjön håller på att växa, och de bedömdes inte på något annat sätt.</p> <p>I samband med bedömningen uppdaterades den regionala hotgranskningen, som gjordes nu (liksom tidigare) enligt skogsvegetationszon.</p>	
<i>Nyckelord</i>	hotade fåglar, bedömning, skydd av arter, rödlista, IUCN	
<i>Finansiär/ uppdragsgivare</i>	Miljöministeriet	
	ISBN 978-952-11-4552-0 (PDF)	
	<i>Sidantal</i> 49	<i>Språk</i> Finska (engelska)
		<i>Offentlighet</i> Offentlig
<i>Förläggare</i>	Miljöministeriet	

Suomessa on tavattu vuoden 2015 loppuun mennessä 474 lintulajia, joista 248 pesivänä. Osana toimenpiteitä, joilla maailmassa ja Suomessa torjutaan luonnon monimuotoisuuden vähenemistä, aika ajoin tehdään uhanalaisuuden arviointeja, joiden perusteella uhanalaisuutta ja sen uhkaa aiheuttavia tekijöitä voidaan poistaa. Lajien uhanalaisuutta arvioidaan kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) laatiman kriteeristön ja luokituksen perusteella. Punaiselle listalle päätyvät uhanalaiset, hävinneet, silmälläpidettävät ja puutteellisesti tunnetut lajit. Tässä kirjassa esitellään tuorein, vuonna 2015 tehty arvio Suomen pesimälintujen uhanalaisuudesta ja sen muutoksista edelliseen, viiden vuoden takaiseen arviointiin verrattuna. Uhanalaisia lajeja on 87. Lisäksi silmälläpidettäviä lajeja on 23, mutta hävinneitä tai puutteellisesti tunnettuja ei lainkaan. Kirjassa esitellään lajien uhanalaisuusluokat, luokittelun kriteerit, uhanalaisuuden syyt ja uhkatekijät sekä tarkastellaan eri elinympäristöjen lajiston uhanalaisuutta. Lisäksi tarkastellaan merialueillamme talvehtivien lajien uhanalaisuutta sekä alueellisia uhanalaisuuksia metsäkasvillisuusvyöhykkeittäin.

At the end of 2015, 474 bird species were recorded in Finland; 248 of them breeding. For providing information for the implementation of actions against biodiversity decline globally or nationally, evaluations of threatened species are made with proper intervals. A threat assessment for Finnish birds was made in 2015 following the criteria and categories of the International Union for Conservation of Nature (IUCN). The Red List includes Critically Endangered, Endangered, Vulnerable and Near Threatened species. Red listed species number 110, 87 of them threatened and 23 near threatened. Threat categories and criteria, habitats, causes of threat, threat categories, and reasons of possible threat category changes are presented. The book lists also Least Concern species, and presents data on population sizes of all species, threat category changes in comparison with the previous evaluation. Moreover the threat status of species in main habitats is examined.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

S Y K E